

RAPPORT A03-553-Z

**Bureauonderzoek en inventariserend
archeologisch veldonderzoek aan de
Roelandsweg te Renesse, Gemeente
Schouwen-Duiveland**

**Nieuwerkerk aan den IJssel,
maart 2003**

**Opdrachtgever: Gemeente Schouwen-Duiveland
Postbus 5555
4300 JA Zierikzee**

**Uitvoering: E.G. Noels, B. Nieland, M. van Dasselaar, N.
van der Feest
Rapportage: M. van Dasselaar, drs. D.M. Olthof**

INHOUDSOPGAVE

1. SAMENVATTING	5
2. INTRODUCTIE	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie	7
3. BUREAUONDERZOEK	8
3.1 Doel van het onderzoek	8
3.2 Onderzoeksopzet	8
3.3 Resultaten	9
3.3.1 Onderzoekskader	9
3.3.2 Landschappelijke en Historische Ontwikkeling	9
3.3.2.1 Het landschap	9
3.3.2.2 De bewoningsgeschiedenis	12
3.3.3 Archeologische verwachting	16
4. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	17
4.1 Doel van het onderzoek	17
4.2 Onderzoeksopzet	18
4.2.1 Oppervlaktekartering	18
4.2.2 Verkennend booronderzoek	18
4.2.3 Waarderend booronderzoek	20
4.3 Resultaten	20
4.3.1 Oppervlaktekartering	20
4.3.2 Verkennend booronderzoek	20
4.3.3 Waarderend booronderzoek	21
5. WAARDESTELLING	22
5.1 De fasen in het proces van waarderen	22
5.2 De waardestelling	22

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	24
6.1 Conclusies	24
6.2 Aanbevelingen	25
7. GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR.....	26

BIJLAGEN

1. Overzichtskaart van Renesse e.o. met onderzoekslocatie
2. Archeologische Monumentenkaart van Renesse e.o.
3. Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden van Renesse e.o. met vondstmeldingen
4. Overzichtskaart van de onderzoekslocatie met boorpunten
5. Overzichtskaart van de onderzoekslocatie met bodemopbouw
6. Boorstaten
7. Vondstenlijst
8. Legenda geologische kaart
9. Overzicht van geologische en archeologische perioden
10. Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

1. SAMENVATTING

Naar aanleiding van de voorgenomen aanleg van verblijfsrecreatie in de compensatielocatie Zoomgebied te Renesse is, in opdracht van de gemeente Schouwen-Duiveland, door ArcheoMedia BV een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek verricht.

Uit het onderzoek is gebleken dat:

- de onderzoekslocatie op de Archeologische Monumentenkaart aangeduid staat als onderdeel van een gebied met een niet nader bepaalde archeologische waarde; het gebied heeft volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden deels een lage en deels een middelhoge archeologische verwachtingswaarde;
- de bewoningsgeschiedenis van Renesse en omstreken in ieder geval teruggaat tot de Nieuwe Steentijd. In die periode werden de Oude Duinen en strandwallen bewoond. Vanaf de Romeinse tijd vond ook bewoning op het veen plaats. In de Middeleeuwen raakte het gebied dichter bevolkt. Veel van de huidige dorpen stammen uit de periode tussen 1000-1200. De oudste vermelding van Renesse dateert uit 1207. In 1229 werd ten oosten van Renesse het slot Moermond gebouwd;
- de toplaag op het bouwplan uit klei en zand bestaat; de afzettingen van Duinkerke III. Hieronder is in de ongestoorde bodemprofielen veen aanwezig, maar veel van het veen is gemoerneerd. Belangrijkste geologische structuur in het gebied is een getijdengeul (Duinkerke III). De geologische ontwikkeling van het onderzoeksgebied is goed te reconstrueren aan de hand van de uitgevoerde boringen. In het zuidelijk en oostelijk deel van het onderzochte terrein is deze getijdengeul aanwezig. Deze wordt gekenmerkt door klei- en zandafzettingen tot een diepte van meer dan 3 meter onder maaiveld. Het gebied ten noorden van de geul heeft een sterk wisselende bodemopbouw. Slechts zeer plaatselijk is hier veen bewaard gebleven. De rest is door moertering verdwenen. Daarmee zullen ook eventuele archeologische resten in de ondergrond zijn verstoord. Ten zuiden van de geul is nog een smalle strook van de andere oever aanwezig. Ook hier vertoont de bodem een sterk wisselende gelaagdheid, wat wederom wijst op moertering.
- binnen het onderzoeksterrein geen archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen.

Op grond van de onderzoeksresultaten wordt geconcludeerd dat:

- de aanduiding van de onderzoekslocatie op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden als terrein met een middelhoge verwachtingswaarde niet bevestigd is;
- de onderzoeksresultaten geen belemmering vormen voor de voorgenomen werkzaamheden. Archeologisch gezien zijn er geen bezwaren tegen de plannen voor het aanleggen van een camping ter plaatse. Bij de herinrichting zou eventueel gebruik gemaakt kunnen worden van de oude geulstructuren en/of het oude wegen- en verkavelingspatroon.

2. INTRODUCTIE

2.1 Inleiding

Op basis van artikel 19 van het Besluit op de ruimtelijke ordening en het Verdrag van Malta is besloten dat archeologisch onderzoek een integraal onderdeel vormt van bestemmingsplanvoorbereidingen en/ of uit te voeren projecten waarbij ingrepen in de bodem plaatsvinden. Door archeologie tijdig in de planvorming te betrekken kunnen de archeologische waarden hierin eventueel worden ingepast. Het uitgangspunt ten aanzien van de aanwezige archeologische waarden in de planvorming is volgens rijks- en provinciaal beleid behoud in situ. Pas na de uitvoering van archeologisch vooronderzoek is het mogelijk een integrale afweging te maken, waarbij de nieuw verkregen archeologische gegevens betrokken dienen te worden.

Tussen 3 en 15 januari 2003 is, in opdracht van de gemeente Schouwen-Duiveland, door ArcheoMedia BV een bureauonderzoek en een inventariserend archeologisch veldonderzoek verricht. Het onderzoek vond plaats op advies van dhr. drs. R.M. van Dierendonck, provinciaal archeoloog van Zeeland. De aanleiding tot het onderzoek binnen het plangebied aan de Roelandsweg is de voorgenomen aanleg van een camping ter plaatse. De eigenaar van de grond, dhr. H.P. van Oost, was niet alleen geïnteresseerd in de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen ter plekke, maar ook in de mogelijkheid om eventuele sporen van oude bewoning terug te laten komen in de nieuwe inrichting van het gebied.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld zijn in het Programma van Eisen (PvE), opgesteld door dhr. drs. R.M. van Dierendonck en voldoet aan de normen en richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) van het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK).¹

Het bevoegd gezag, in deze dhr. drs. R.M. van Dierendonck, provinciaal archeoloog van Zeeland, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en beoordelen. De resultaten van het onderzoek dienen vervolgens in de planvorming betrokken te worden. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende verstoring van het landschap en het bodemarchief.

¹ In het rapport zijn diverse teksten uit de KNA overgenomen om de gevolgde methode en de genomen beslissingen te verduidelijken.

2.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie

Provincie: Zeeland
Gemeente: Schouwen-Duiveland
Plaats: Renesse
Locatienaam: Roelandsweg
RD-coördinaten: 043.350/415.880,043.230/416.220,
043.450/416.400,043.560/416.320,
043.640/416.360,043.720/416.300,
043.840/416.420,043.940/416.340

Oppervlakte: 16,8 ha
ROB-onderzoeksnummer: 3666
Bevoegd gezag: dhr. drs. R.M. van Dierendonck, provinciaal
archeoloog van Zeeland

Beheer en plaats van documentatie: Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
Afd. Archeologie
Postbus 49
4330 AA Middelburg

ArcheoMedia-projectnummer: A02-553-Z
ISBN-nummer: 90-5970-002-3

3. BUREAUONDERZOEK

3.1 Doel van het onderzoek

Het doel van bureauonderzoek (voorheen Standaard Archeologische Inventarisatie) is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het onderzoek en de vraagstelling zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Dit heeft in het plangebied aan de Roelandsweg te Renesse geleid tot het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek.

3.2 Onderzoeksopzet

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Programma van Eisen en voldoet aan de normen en richtlijnen zoals omschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 2.0).

Binnen het bureauonderzoek zijn drie deelprocessen te onderscheiden:

1. *Bepalen onderzoekskader*

Het vaststellen van de kaders waarbinnen het onderzoek dient plaats te vinden, bijvoorbeeld het afbakenen van het onderzoeksgebied. Tevens dient het mogelijke toekomstige gebruik van het terrein te worden aangegeven en de consequenties daarvan voor het archeologisch erfgoed.

2. *Verzamelen bekende gegevens*

Het verzamelen van gegevens die inzicht geven in het huidige gebruik van het terrein, het historische gebruik en de bekende archeologische waarden. Daartoe worden diverse bronnen geraadpleegd zoals historische kaarten, bodemkaarten, archieven, grondeigenaren, lokale archeologen, etc.² In ieder geval wordt gebruik gemaakt van ARCHIS (database voor archeologische vindplaatsen), de AMK (Archeologische Monumentenkaart) en de IKAW (Indicatieve Kaart Archeologische Waarden).

3. *Verwachte archeologische waarden*

Door alle uit de voorgaande stappen verkregen informatie te analyseren en te interpreteren kan een verwachtingsmodel worden opgesteld voor het betreffende plangebied. Daarin wordt aangegeven welke delen van het terrein een hoge, middelhoge, dan wel lage archeologische verwachtingswaarde hebben. Op basis van dit model wordt een advies gegeven over het te volgen vervolgtraject: geen verdere actie, beschermen of aanvullend onderzoek.

² Zie Geraadpleegde bronnen en literatuur.

3.3 Resultaten

3.3.1 Onderzoekskader

Het plangebied bevindt zich ten zuiden van Renesse, tussen de Kooijmansweg, de Lagezoom en de Roelandsweg. De oppervlakte van het terrein is circa 16,8 ha. Door de aanleg van een kampeerterrein ter plaatse zal de grond geroerd worden waar dat mogelijk nog niet eerder is gebeurd. Hierdoor kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord worden.

Het Om inzicht te krijgen in de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van mogelijk ter plaatse aanwezige archeologische waarden is voor het bureauonderzoek ook buiten de grenzen van het plangebied gekeken.

3.3.2 Landschappelijke en historische ontwikkeling

Renesse ligt aan de noordkust van Schouwen-Duiveland. Het landschap van dit eiland is sinds de late middeleeuwen ontstaan onder invloed van de zee én de mens. De mogelijkheden tot bewoning werden voor die tijd bepaald door tijden van overstromingen en fasen waarin de zee zich terugtrok.

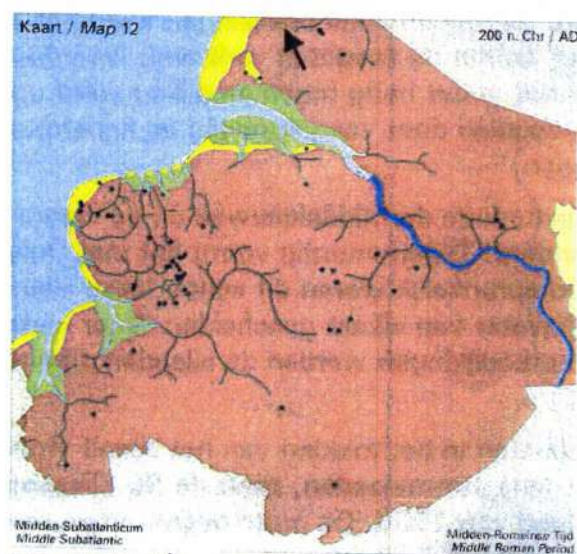
3.3.2.1 Het landschap

Tijdens de laatste ijstijd (het *Weichselien*, ca. 70.000-10.000 jaar geleden) werd door de wind dekzand afgezet, de zogenaamde Formatie van Twente. Net als in Zeeuws-Vlaanderen vormden de dekzandafzettingen een aantal ruggen aan het oppervlak van Schouwen-Duiveland. In het zuiden van Zeeuws-Vlaanderen kunnen deze dekzandruggen aan of net onder de oppervlakte voorkomen. Op Schouwen-Duiveland zijn zij echter door jongere afzettingen bedekt geraakt. In het westen van Schouwen is het pleistocene oppervlak bovendien door latere holocene getijdengeulen volledig geërodeerd.

Na het einde van de ijstijd, ca. 10.000 jaar geleden, smolten de landijskappen en begon de zeespiegel te stijgen. Door de hiermee samenhangende stijging van de grondwaterstand breidde zich in de loop der tijd een moerasvegetatie uit die vorming van veen, het zogenaamde Basisveen, tot gevolg had. Het tijdstip waarop de vorming van deze eerste veenlaag begon, verschilt aanzienlijk per regio en is afhankelijk van de hoogte van het pleistocene oppervlak.

Vanaf circa 4000 v. Chr. nam de invloed van de zee sterk toe. Grote delen van Zeeland overstromden en er werden wadsedimenten van klei en zand afgezet. Waar het opdringen van de zee met grote kracht gepaard ging, werd het Basisveen geërodeerd en ontstonden diepe geulen. Een gebied met getijdengeulen, platen, slikken en schorren werd gevormd. Deze afzettingen staan bekend als Afzettingen van Calais.

De overstromingsfase eindigde rond 2300 v. Chr. Voor de kust werden strandwallen gevormd die het land beschermden tegen de zee. De stijging van de grondwaterstand leidde tot grootschalige veenvorming. Dit veenpakket, het Hollandveen, werd tussen circa 4500 en 2000 jaar geleden gevormd. Op Schouwen-Duiveland zette de veengroei zich voort tot circa 250 n. Chr. en plaatselijk nog langer. De bovenkant van het veen bij Renesse is bijvoorbeeld rond 600 n. Chr. gedateerd.

Afbeelding 1 = onderzoekslocatie in de Romeinse tijd

Langs de kust van Schouwen, op de strandwallen, werd door de wind zand afgezet, de zogenaamde Oude Duinen. Deze waren zeer geschikt voor bewoning en economische exploitatie. Vorming van veen vond hier niet op grote schaal plaats.

Vanaf 500 v. Chr. nam de invloed van de zee weer toe. In deze periode wijzen sporen van menselijke aanwezigheid op de ontwatering van hooggelegen veengebieden. In de Romeinse tijd verbeterde deze afwatering via lokale veenstroompjes en werd het veen door de hoge ligging en goede afwatering geschikt voor bewoning. De afwatering van het veen bevorderde de inklinking van het veenpakket.

Door de daling van het veen kreeg de zee wederom vat op het gebied. Gedurende deze transgressie werd de bovenkant van het Hollandveen op vele plaatsen aangetast. In kreken werd het veen weggespoeld, waarna de kreken opgevuld werden met mariene, hoofdzakelijk zandige, sedimenten. In de gebieden rond de kreken werd het veen niet of nauwelijks geërodeerd, maar werd het bedekt door mariene, veelal kleiige sedimenten. Deze mariene afzettingen behoren tot de Afzettingen van Duinkerke en worden onderverdeeld in vier fasen: Duinkerke-0 t/m Duinkerke-III, waarvan de eerste twee fasen vóór de Romeinse tijd zijn afgezet en de laatste twee fasen ná de Romeinse tijd. Door de post-Romeinse transgressie (Duinkerke-II transgressie) raakte bijna het gehele landschap, dat in de Romeinse tijd bewoonbaar was, overstroomd en werden er vele kreken gevormd. Door oxidatie en inklinking van het veen in de omgeving kwamen de zandige vullingen van deze voormalige kreken als *inversieruggen* hoger in het landschap te liggen. Hoewel er op een enkele kreekrug bewoningsresten uit de 6^e eeuw zijn aangetroffen, werd het schorrenlandschap pas vanaf het eind van de 8^e eeuw – en dan nog veelal tijdelijk – vanaf de hogergelegen delen in gebruik genomen.

Mogelijk vanaf de 10^e eeuw, maar in elk geval vanaf 1200 werden de Oude Duinen en strandzanden overstoven door de Jonge Duinen. Oorspronkelijk strekte het duinencomplex zich veel verder naar het westen uit dan tegenwoordig. Door kustafslag is echter een aanzienlijk deel verloren gegaan.

In de loop van de 11^e eeuw nam de overstromingsfrequentie van het schorregebied tijdens stormen weer toe. Door aanleg van dijken begon men zich te beschermen tegen invloeden van de zee. Door de toenemende bedijkingen werd het zogenaamde 'stormkom bergingsgebied' achter de zeegaten verkleind, waardoor bij hoge waterstanden en stormen het water hoog tegen de dijken werd opgedreven. Het land achter de dijken kwam bovendien door veenafraving en kunstmatige afwatering via sluizen steeds lager te liggen.

Het eiland Schouwen is gedurende de Middeleeuwen en de eerste eeuwen daarna aanzienlijk van vorm veranderd. Tegenwoordig vormt het met Duiveland, Dreischor en Bommenee één geheel. Oorspronkelijk waren dit echter losse eilanden, door de Gouwe, het Zonnemere en het Dijkwater van elkaar gescheiden. Door verlanding van de genoemde wateren en door bedijkingen werden de eilanden uiteindelijk met elkaar verbonden.

Tegenover deze landaanwinsten in het midden van het eiland stonden grote verliezen in het zuidelijk kustgebied tijdens stormvloeden, zoals de St. Elisabethsvloeden van 1404 en 1421 en de St. Felixvloed van 1530. De grote overstromingsramp van 1530/ 1532 trof het grootste deel van oostelijk Zuid-Beveland en delen van Schouwen en Duiveland. Door overstromingen en afslag verbreedde de loop van de Oosterschelde zich. Complete dorpen met hun landerijen verdwenen in de golven. Pas na de watersnood in 1953, met de aanleg van de Oosterscheldekering, werd Schouwen-Duiveland effectief beschermd tegen de invloed van de zee.

Gedetailleerd bodemkundig onderzoek, zoals bijvoorbeeld op Walcheren, is op Schouwen-Duiveland niet uitgevoerd. Op de Bodemkaart van Nederland (1:250.000) bestaat de bodem van het plangebied aan de Roelandsweg uit 'gebroken gronden', een mengsel van zand en klei op de overgang van de duinen naar het zeekleigebied. Volgens de geologische kaart van Schouwen-Duiveland (1:25.000) ligt het zuidelijk en oostelijk deel van het onderzoeksterrein op afzettingen van Duinkerke IIIb, ontstaan door overstromingen na 1300. Het middelste deel ligt op afzettingen van Duinkerke IIIa, sedimenten van de post-karolingische transgressie, ca. 900-1200 n. Chr. Het westelijk deel bevindt zich op afzettingen van Duinkerke IIIa op Hollandveen op afzettingen van Calais op Oude Duin- en strandzanden.

Legenda zie bijlage 8

○ = onderzoekslocatie Roelandsweg

Uit de gemeente Schouwen-Duiveland zijn meer dan 500 archeologische vondstmeldingen in ARCHIS (het archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek) opgenomen. Dit grote aantal wordt onder andere verklaard door de grootte van de gemeente. Alleen uit het duingebied van Schouwen zijn al meer dan 200 meldingen bekend. Het grote aantal vondsten op dit relatief kleine stuk wordt verklaard door het feit dat het Oude Duin- en Strandwallengebied vanaf het Neolithicum (Nieuwe Steentijd, circa 5300-2000 v. Chr.) geschikt was voor bewoning.

Over de bewoning van Renesse en omgeving in de vroege prehistorie is weinig bekend. Vanaf de Nieuwe Steentijd wordt het beeld duidelijker. Er zijn tal van aanwijzingen dat een groot deel van Zeeland in het Neolithicum werd bewoond, hoewel sporen van nederzettingen zeer schaars zijn. De beschikbare informatie komt voornamelijk van diverse losse vondsten, zoals (fragmenten van) geslepen bijlen en andere vuurstenen werktuigen en afslagen. Zo zijn in 1966 aan de Rampweg in Renesse enkele vuurstenen werktuigen uit het Neolithicum gevonden. De belangrijkste neolithische vindplaats is in 1957 ontdekt op het terrein Brabers bij Haamstede. Op een oude strandwal zijn twee duidelijke huisplattegronden, van ongeveer 3,5 bij 9 meter, uit ca 2500 v. Chr. opgegraven. Bovendien werden aardewerkscherven, vuurstenen werktuigen en pijlpitsen aangetroffen. De bewoners van deze locatie waren boeren. Voor de stichting van hun nederzettingen en de aanleg van hun akkers kozen zij de hoger gelegen delen van het landschap uit.

Terwijl de rest van Zeeland in later tijden door grootschalige veenvorming nauwelijks geschikt was voor bewoning, bleven de Oude Duin- en Strandwalgronden op de kop van Schouwen aantrekkelijke woonplaatsen. Reeds voor de Tweede Wereldoorlog werden door de bekende oudheidsvorser J.A. Huibregtse uit Burgh grote hoeveelheden aardewerk en metaalvondsten uit de IJzertijd (800-12 v. Chr.), Romeinse tijd (12 v. Chr. – 450 na Chr.) en Middeleeuwen (450-1500 na Chr.) verzameld. De meeste vondsten werden gedaan in de Westerenban, de Verklikkerduinen en in Nieuw-Haamstede op plaatsen waar door verstuing van het Jonge Duinzand de oude woonoppervlakken weer zichtbaar werden. Later werden door de toenmalig provinciaal archeoloog, dhr. Van Heeringen en leden van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN) aanvullende vondsten gedaan, waaronder een lanspunt en een bronzen naald uit de Bronstijd (2000-800 v. Chr.).

In de Romeinse tijd (circa 12 v. Chr. – 450 n. Chr.) nam de bevolking van Zeeland toe. Dit had deels met de verbeterde landschappelijke omstandigheden te maken. De aanwezigheid van het Romeinse leger was eveneens van grote invloed. De resten van een Romeinse tempel die bij Colijnsplaat zijn gevonden, vormden mogelijk een onderdeel van een grotere handelsnederzetting. Vermoedelijk heeft voor de kust van Schouwen een Romeins fort gelegen, dat in later tijden in zee is verdwenen. De vele metaalvondsten die door amateur-archeologen op het strand zijn gedaan, kunnen in dit licht worden gezien. Op het terrein Brabers in Haamstede werden behalve resten van een neolithische nederzetting ook sporen uit de IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen opgegraven. Er zijn tenminste vijf boererijplattegronden uit de Romeinse tijd aangetroffen, evenals een grote hoeveelheid aardewerk en dierlijk botmateriaal.

Zoals reeds vermeld nam de invloed van de zee in de laat- Romeinse tijd weer sterk toe en raakte het gebied in de daaropvolgende eeuwen bedekt met sediment, de zogenaamde Duinkerke II-afzettingen (ca. 250-600 n.Chr.). In deze periode was het grootste deel van Schouwen onbewoonbaar. De hooggelegen Oude Duinen zijn echter waarschijnlijk nooit helemaal verlaten. Doordat de kustlijn sindsdien door duinafslag en verstuing sterk veranderd is, is een continuïteit van bewoning vanaf de Romeinse tijd archeologisch niet vastgesteld. Metaalvondsten op het strand van Schouwen wijzen mogelijk op de aanwezigheid van een handelsnederzetting in de Karolingische periode (725-900 na Chr.), de *villa Scaltheim*.

In Burgh ligt de best bewaarde ringwalburg van Zeeland. Het beperkte onderzoek dat er heeft plaatsgevonden laat zien dat de ringwal en gracht aan het eind van de 9^e eeuw na Chr. zijn opgeworpen. Oorspronkelijk dienden de ringwalburgen als verdediging tegen de vikinginvallen die het Zeeuwse kustgebied teisterden. Later lijken er meer permanente nederzettingen in ontstaan te zijn. Na de 12^e eeuw werden de burgen verlaten.

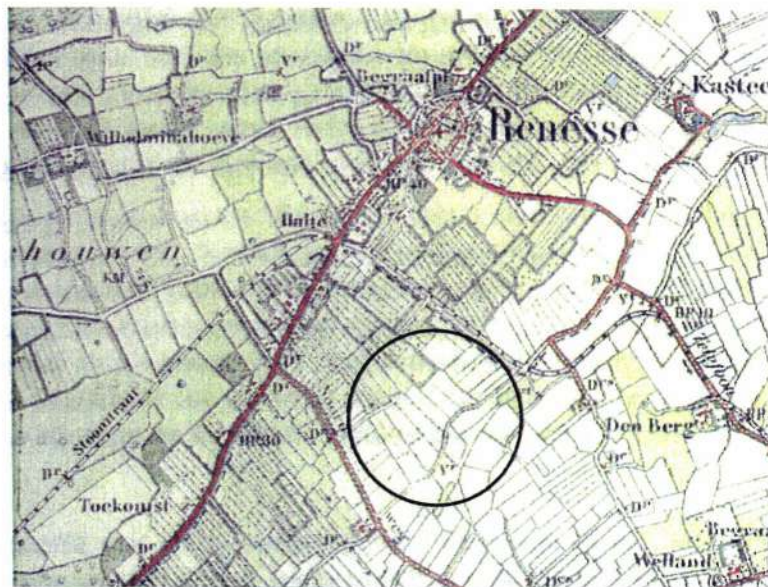
Door de aanleg van dijken en dammen in de 12^e en 13^e eeuw waren de toenmalige Schouwenaren enigszins tegen de stormvloed en beschermd. Toch zouden verschillende watersneden en kustafslagen nog grote gevolgen hebben voor Schouwen en Duiveland. Een andere kunstmatige ingreep in het landschap was eveneens belangrijk voor Schouwen en Duiveland, namelijk de moereningen. Het veenmoeras verdween geheel uit het kustlandschap. Het afgegraven veen werd gebruikt als brandstof en voor de bereiding van zout. Hierdoor daalde het toenmalige maaiveld en nam de wateroverlast toe.

Op diverse plaatsen in de duinen zijn oude woongronden uit de late Middeleeuwen aangetroffen. Ook in het zeekele gebied van Renesse en Burgh-Haamstede zijn oude cultuurlagen aangetoond, zoals in de Boomgaard Wekken, de Westerseweg, de Cancerwerf, de Bolle en Brabers. Op deze laatste locatie werd een huisplattegrond uit de 11^e eeuw opgegraven. In Renesse zijn, bij opgravingen in 1949-1950 aan de Kromme Reke, aardewerkvondsten en paalsporen uit deze periode aangetroffen.

Afbeelding 2.a Opgegraven plattegrond van het kasteel moermond (bron Janssen e.a, 1996)
2b. Opgravingswerkzaamheden ROB 1957 (van Beveren 1960)

Ten oosten van Renesse ligt slot Moermond. Het ligt aan dezelfde geul als de onderzoekslocatie aan de Roelandsweg. Rond 1300 stond deze nog in open verbinding met de zee. De overblijfselen van twee voorgangers van het kasteel werden in 1956, 1957 en 1969 opgegraven en resten ervan zijn nog steeds zichtbaar. Het oudste kasteel, uit 1229, bestond uit een ringmuur met een doorsnede van ca 60 m. In 1297 werd het belegerd en verwoest. In de eerste helft van de 14^e eeuw werd het kasteel herbouwd met materiaal van het oorspronkelijke kasteel. Dit nieuwe slot was kleiner dan het eerste. Het bestond uit een rechthoekige woontoren met twee ronde hoektorens. Omstreeks 1500 was dit kasteel tot een ruïne vervallen. Het huidige slot dateert uit 1513. In de loop der eeuwen is het echter nog vele malen verbouwd.

Historische Atlas Zeeland (schaal 1:25.000), 'Bonnebladen', kaartblad 558, verkend in 1912 en 1915

○ = onderzoekslocatie Roelandsweg

Het dorp Renesse is een oud ringdorp, gelegen aan de rand van de duinen. Het ringdorp, ook wel kerkringdorp genoemd, is de bekendste dorpsvorm in Zeeland. De ring is een straat die in de vorm van een min of meer regelmatige cirkel het erbinnen (vaak hoger) gelegen kerkhof met de kerk omsluit. Renesse dateert qua opzet uit de Middeleeuwen. In het jaar 1207 zou al sprake zijn van een kapel. Het huidige kerkkoor dateert uit circa 1300, de toren uit omstreeks 1400.

Na de watersnoodramp van 1953 werd Schouwen-Duiveland op grote schaal herverkaveld. De oude landschapsstructuren, bestaande uit grillig gevormde landerijen, kleine percelen, kronkelende wegen en dijken moesten plaats maken voor een rechtlijnig en uniform landschap, geschikt voor efficiënte en moderne landbouw.

De onderzoekslocatie aan de Roelandsweg heeft op oude kaarten steeds een agrarische bestemming. Er is geen bebouwing zichtbaar. Wel bevindt zich direct ten westen van de Kooijmansweg een huis uit de 17^e-18^e eeuw. Mogelijk hebben oorspronkelijk meer woningen langs deze weg gestaan. Onderzoek naar oude veldnamen op Schouwen-Duiveland heeft uitgewezen dat het plangebied oorspronkelijk aan de zuidoostzijde werd begrensd door een weggetje met de naam 'Otter Weegje'. Deze weg volgde, evenals andere wegen in de buurt, het verloop van de verlande geul aan de zuidoostzijde van de onderzoekslocatie.

In september en oktober 2002 is op een bijna aangrenzend perceel ten westen van de Kooijmansweg, op camping De Wijde Blick, een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Hierbij is een pakket met mest en weinig materiaal aangeboord, dat zou kunnen wijzen op oude bewoning ter plaatse. Een datering kon echter niet gegeven worden. Verder zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Op basis van de geologische en historische gegevens kan gesteld worden dat de onderzoekslocatie een lage tot middelhoge archeologische verwachtingswaarde heeft. Met name aan de westkant van het plangebied bestaat de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de Middeleeuwen op de Afzettingen van Duinkerke IIIa en op sporen uit de Romeinse tijd en de Prehistorie in het daaronder gelegen veen. De oostkant van de locatie ligt op afzettingen van Duinkerke IIIb, die pas na 1300 zijn afgezet. Sporen van oudere perioden zullen daar dus niet aanwezig zijn. Mogelijk heeft in het verleden bewoning plaatsgevonden langs de Kooijmansweg, aan de zuidwestzijde van de locatie.

X02-553-Z Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek aan de Roelandsweg te Renesse

4. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

4.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek (voorheen Aanvullende Archeologische Inventarisatie en Aanvullend Archeologisch Onderzoek) is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit gebeurt met behulp van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Het bepalen van de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden staat hierbij voorop. Veel gebruikte onderzoeksmethoden zijn oppervlaktekarteringen, booronderzoek, geofysisch onderzoek en het graven van proefsleuven en proefputten.

Het resultaat is een rapport met een waardering, en indien voorgeschreven in het PvE een (selectie-)advies, aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden.

Dit betekent, dat de veldactiviteiten uitgevoerd worden tot het niveau waarop deze beslissing gefundeerd genomen kan worden. Het inventariserend veldonderzoek moet zo worden uitgevoerd, dat het niet destructiever is dan noodzakelijk, om aantasting van de archeologische waarden vóór een eventueel besluit tot beschermen of opgraven tot een minimum te beperken. Het doel van inventariserend veldonderzoek is dus niet om volstrekte eenduidigheid, maar om voldoende betrouwbaarheid over de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksgebied te verkrijgen.

Bij inventariserend veldonderzoek zijn drie fasen te onderscheiden: een verkennende, een karterende en een waarderende fase. De verkennende fase heeft tot doel inzicht te geven in de vormeenheden van het landschap voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze, bijvoorbeeld door middel van een eenvoudige terreininspectie. Het doel is kansarme zones uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor de volgende fasen. Indien het landschap reeds voldoende in detail bekend is, kan deze fase worden overgeslagen.

Tijdens de kartering wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten of sporen.

In de waarderende fase kan het waarnemingsnet verdicht worden om de horizontale begrenzing, ligging en omvang van de vindplaatsen vast te stellen. Een andere optie is te kiezen voor een andere onderzoeksmethode om meer specifieke vragen te kunnen beantwoorden.

Het inventariserend veldonderzoek aan de Roelandsweg te Renesse was met name gericht op het traceren van eventueel aanwezige bewoningssporen uit de Romeinse tijd op het Hollandveen en resten van bewoning uit de Middeleeuwen en latere tijden op de Duinkerke-afzettingen.

4.2 Onderzoeksopzet

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform het door het bevoegd gezag opgestelde Programma van Eisen en voldoet aan de normen en richtlijnen zoals omschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 2.0). Het onderzoek aan de Roelandsweg te Renesse bestond uit een terreininspectie, een inventariserend en een waarderend booronderzoek.

4.2.1 Oppervlaktekartering

Bij een archeologische oppervlaktekartering wordt het terrein visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van eventuele archeologische indicatoren, zoals aardewerk, metaal, (verbrande) leem, (verbrand) bot en houtskool. Tijdens een terreinverkenning wordt met name aandacht besteed aan geploegde akkers, molshopen, geschoonde slootkanten en andere bodemontsluitingen.

Voorafgaand aan het booronderzoek heeft een terreinverkenning plaatsgevonden op het onderzoeksterrein aan de Roelandsweg. Het perceel is begroeid met gras, waardoor oppervlaktevondsten slecht zichtbaar waren. Er is speciale aandacht besteed aan de vergraven grond uit molshopen. Er waren geen geschoonde slootkanten of andere bodemontsluitingen aanwezig.

4.2.2 Verkennend booronderzoek

Voor het lokaliseren van archeologische vindplaatsen die op enige diepte onder het maaiveld liggen, is verkennend booronderzoek (voorheen Aanvullende Archeologische Inventarisatie 1) vaak de enige methode. Archeologische indicatoren zoals aardewerk, vuursteen, bot, houtskool en dergelijke geven vaak de locatie aan van vroegere nederzettingsterreinen. De resten van bepaalde (pre-)historische activiteiten, bijvoorbeeld grafvelden en akkercomplexen, zijn op deze manier echter minder goed traceerbaar.

Boringen worden uitgevoerd in raaien volgens een regelmatig verspringend patroon. De onderlinge afstand tussen de boringen in de raaien en de raaien onderling is afhankelijk van de situatie en de gewenste nauwkeurigheid.

Van de boringen worden beschrijvingen gemaakt en de opgeboorde grond wordt geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Daarnaast wordt gelet op de aanwezigheid van fosfaten (uitgespoelde en neergeslagen mestresten) en cultuurlagen (donkergekleurde bodemlagen die vaak archeologische indicatoren bevatten).

In het Programma van Eisen is bepaald dat binnen het plangebied aan de Roelandsweg tenminste 10 boringen per hectare gezet dienen te worden om de aan- of afwezigheid van archeologische waarden te kunnen bepalen. Waar nodig zal het boorgrid worden aangepast aan lokale geologische fenomenen, als oude geulranden of hooggelegen veenkussens. De onderzoekslocatie is ca. 16,8 ha groot. Verspreid over de onderzoekslocatie zouden daarom 168 boringen verricht moeten worden tot een diepte van minstens 2,5 m onder maaiveld.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek is besloten om de geplande boorraaien op de Duinkerke III geulvulling niet overal uit te voeren (zie bijlage 4). Uit de resultaten van de eerste boringen was al duidelijk dat de lage verwachtingswaarde voor deze geul bevestigd kon worden.

Hierdoor is het totaal aantal boringen lager uitgevallen. In totaal zijn uiteindelijk 128 boringen uitgevoerd. Het grootste deel is gezet volgens een regelmatig grid van 30x30 m. De boringen zijn tot een diepte van 2 meter uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. Onder dit niveau is gebruik gemaakt van een guts met 3 cm.

Afbeelding 4: uitvoering van een boring (onder zeer koude omstandigheden)

Afbeelding 5: het opgeboorde materiaal (Boring **). Hier is het veenpakket redelijk intact

4.2.3 Waarderend booronderzoek

Indien de resultaten van het verkennend booronderzoek onvoldoende informatie geven over de archeologische waarden, kan besloten worden tot het uitvoeren van een waarderend booronderzoek (voorheen Aanvullende Archeologische Inventarisatie 2). Het waarderend booronderzoek heeft tot doel de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden vast te stellen.

Bij het verkennend booronderzoek is in boring 58 een scherp roodbakkend aardewerk gevonden. Deze boring bevindt zich in het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied, vlak langs de Kooijmansweg. Aangezien de kans bestond dat hier langs de weg in het verleden bewoning heeft plaatsgevonden, is besloten het grid rond deze boring te verdichten om te bepalen of er sprake is van een archeologische vindplaats. Rond boring 58 zijn drie extra boringen gezet in een grid van 15x15 m.

4.3 Resultaten

4.3.1 Oppervlaktekartering

Voorafgaand aan het booronderzoek heeft een terreinverkenning plaatsgevonden. Hierbij zijn geen vondsten gedaan. De vondstzichtbaarheid op het onderzoeksterrein was slecht, omdat het was begroeid met gras. Geschoonde slootkanten en andere bodemontsluitingen ontbraken.

De oppervlaktekartering had geen invloed op het vervolgens uitgevoerde booronderzoek.

4.3.2 Verkennend booronderzoek

De geologische ontwikkeling van het onderzoeksgebied is goed te reconstrueren aan de hand van de uitgevoerde boringen. In het zuidelijk en oostelijk deel van het onderzochte terrein is de getijdengeul goed zichtbaar. Deze wordt gekenmerkt door klei- en zandafzettingen tot een diepte van meer dan 3 meter onder maaiveld. De geulvulling is aan het oppervlak nog duidelijk zichtbaar door de lage, en daardoor zeer natte ligging.

Afbeelding 4: Geulvulling, herkenbaar aan de lage ligging

Het gebied ten noorden van de geul heeft een sterk wisselende bodemopbouw. Slechts zeer plaatselijk is hier veen bewaard gebleven. De rest is door moertering verdwenen. Daarmee zullen ook eventuele archeologische resten in de ondergrond zijn verstoord.

Ten zuiden van de geul is nog een smalle strook van de andere oever aanwezig. Ook hier vertoont de bodem een sterk wisselende gelaagdheid, wat wederom wijst op moertering. Er zijn dan ook geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Afgezien van de scherp roodbakkend aardwerk uit boring 58 zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. De datering van dit aardwerk is 18^e a 19^e eeuw.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek is het mogelijk een paleogeografische reconstructie te maken (zie bijlage 5).

4.3.3 Waarderend booronderzoek

Tijdens het waarderend archeologisch booronderzoek zijn geen verdere archeologische indicatoren aangetroffen.

Rondom boring 58, waarin roodbakkend aardwerk is aangetroffen, zijn drie extra boringen geplaatst, om te zien of er meer archeologische indicatoren aanwezig zijn. Dit was niet het geval. Boring 58 wordt daarom geïnterpreteerd als een vrij recente slootvulling.

5. WAARDESTELLING

5.1 De fasen in het proces van waarderen

Het proces van waarderen vindt plaats in een aantal stappen:

1. **Waardering op basis van belevingsaspecten**
In deze stap worden monumenten gewaardeerd op criteria die van belang zijn voor hun belevingswaarde, te onderscheiden in 'schoonheid' en 'herinneringswaarde'.
2. **Waardering op basis van fysieke criteria**
Deze waardestelling vindt plaats op de criteria 'gaafheid' en 'conservering'.
3. **Waardering op basis van inhoudelijke criteria**
In deze stap worden monumenten gewaardeerd op wetenschappelijk belang. De wetenschappelijke waarde wordt gemeten aan de hand van vier criteria: zeldzaamheid, informatiewaarde, context- of ensemblewaarde en representativiteit. Deze criteria zijn toepasbaar op verschillende ruimtelijke schaalniveaus, zowel op het niveau van het individuele monument als op het niveau van gebieden waarin meerdere monumenten voorkomen. Ook de archeoregio, grotere gebieden waarbinnen er zowel in genetisch als in ruimtelijk opzicht een zeker verband bestaat tussen archeologie en landschap, kan hierbij een belangrijke rol spelen.

5.2 De waardestelling

In tabel 5.1 is aangegeven op basis van welke criteria besloten is om de onderzoekslocatie aan de Roelandsweg als niet behoudenswaardig aan te merken. Bij het waarderen van de vindplaats is het criterium 'beleving' niet in een getal uitgedrukt. Voor de criteria 'fysieke kwaliteit' en 'inhoudelijke kwaliteit' geldt, dat wanneer de gezamenlijke score zeven of meer bedraagt, het archeologische monument als behoudenswaardig wordt aangemerkt.

Tabel 5.1 Scoretabel waardestelling onderzoekslocatie Roelandsweg, Renesse

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			0
	Conservering			0
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			0
	Informatiewaarde			0
	Ensemblewaarde			0
	Representativiteit	N.v.t.		

In het plangebied aan de Roelandsweg te Renesse zijn, behalve één roodbakkende scherf, geen archeologische indicatoren aangetroffen. De locatie is daarom archeologisch gezien niet behoudenswaardig.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Conclusies

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de onderzoekslocatie aan de Roelandsweg zich op de overgang van de duinen naar het zeekleigebied bevindt. Het zuidelijk en oostelijk deel van het terrein ligt op Afzettingen van Duinkerke IIIb. Deze zijn pas na het jaar 1300 ontstaan. Het middelste deel ligt op afzettingen van Duinkerke IIIa, sedimenten van de post-karolingische transgressie, ca. 900-1200 n. Chr. Het westelijk deel bevindt zich op afzettingen van Duinkerke IIIa op Hollandveen op afzettingen van Calais op Oude Duin- en strandzanden.

De oudste bekende bewoning van de regio rond de onderzoekslocatie dateert uit de Nieuwe Steentijd. De Oude Duinen en strandwallen vormden vanaf die tijd hoge en droge, dus zeer geschikte bewoningslocaties. Het veengebied achter de duinen werd vanaf de Romeinse tijd eveneens intensief bewoond. In de 11^e-12^e eeuw vond een ware bevolkingsexplosie plaats in Zeeland. Veel van de huidige dorpen stammen uit die tijd. De oudste vermelding van Renesse dateert uit 1207. In 1229 werd ten oosten van Renesse het slot Moermond gebouwd.

Op oude kaarten is geen bebouwing zichtbaar op de onderzoekslocatie aan de Roelandsweg. Direct ten westen van de Kooijmansweg, aan de zuidwestzijde van de locatie, bevindt zich echter een huis uit de 17^e-18^e eeuw. Er zijn geen vondstmeldingen van het terrein zelf, maar wel uit de omgeving.

Op basis van de landschappelijke gegevens en de bewoningsgeschiedenis is aan het plangebied aan de Roelandsweg een lage tot middelhoge archeologische verwachtingswaarde toegeschreven. De middelhoge verwachtingswaarde gold met name voor het noordwestelijk deel van het terrein. Hier bestond kans op het aantreffen van archeologische indicatoren uit de Prehistorie tot en met de Nieuwe tijd.

Uit het inventariserend veldonderzoek is gebleken dat de geologische ontwikkeling van het onderzoeksgebied goed te reconstrueren is aan de hand van de uitgevoerde boringen. In het zuidelijk en oostelijk deel van het onderzochte terrein is een getijdengeul zichtbaar. Deze wordt gekenmerkt door klei- en zandafzettingen tot een diepte van meer dan 3 meter onder maaiveld. Het gebied ten noorden van de geul heeft een sterk wisselende bodemopbouw. Slechts zeer plaatselijk is hier veen bewaard gebleven. De rest is door moertering verdwenen. Daarmee zullen ook eventuele archeologische resten in de ondergrond zijn verstoord. Ten zuiden van de geul is nog een smalle strook van de andere oever aanwezig. Ook hier vertoont de bodem een sterk wisselende gelaagdheid, wat wederom wijst op moertering. Afgezien van een scherp roodbakend aardwerk (uit boring 58) zijn er echter geen archeologische indicatoren aangetroffen.

De onderzoekslocatie scoort geen punten in de scoretabel voor het waarderen van archeologische vindplaatsen, zoals weergegeven in hoofdstuk 5. Dit betekent dat de locatie niet als behoudenswaardig wordt aangemerkt.

6.2 Aanbevelingen

De resultaten van de bureaustudie en het inventariserend veldonderzoek geven geen aanleiding tot aanpassingen in de voorgenomen plannen voor het onderzoeksgebied aan de Roelandsweg te Renesse. De herinrichting kan plaatsvinden zonder nader archeologisch onderzoek of begeleiding.

Bij de herinrichtingsplannen zou gebruik gemaakt kunnen worden van de oude geulstructuren en het wegen-en verkavelingspatroon uit de periode vóór 1953, dus vóór de herverkavelingen.

7. GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR

Anoniem, 2000: *Archeologische Monumentenkaart*, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort (cd-rom)

Anoniem, 2001: *Archeologische vondstmeldingen uit het ARCHIS* (ARChEologisch Informatie Systeem), Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort

Anoniem, 1970: *Geologische kaart van Schouwen-Duiveland*, RGD, Haarlem

Anoniem, 1996: *Geologische kaarten van Zeeland, Holoceen*, RGD, Haarlem

Anoniem: *Grote Historische Atlas van Nederland 1839-1859* (1:50.000)

Anoniem: *Historische Atlas Zeeland (schaal 1:25.000), 'Bonnebladen', kaartblad 558, verkend in 1912 en 1915*

Anoniem, 2000: *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (2^e generatie)*, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort (cd-rom)

Anoniem, 2001: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 2.0, College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), Zoetermeer

Anoniem, 1989: *Oude veldnamen van Schouwen-Duiveland, deel III, Westelijk Schouwen*, uitgave van de Vereniging Stad en Lande van Schouwen-Duiveland, Zierikzee

Anoniem, 1992: *Paleogeografische kaarten van Zeeland, Holoceen*, Rijks Geologische Dienst (RGD), Haarlem

Beveren, P. van, 1960, *De verdwenen kastelen van Schouwen- Duiveland*,

Carel, D.W., A. Hattinga, 1752: *Kaarte van Schouwen en Duiveland*

Heeringen, R.M. van, 1988: De bewoning van Zeeland in de IJzertijd, *Mededelingen van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen*, p.1-43

Heeringen, R.M. van, 1991: Ontstaan van de Zeeuwse dorpen vanuit archeologisch perspectief, in K. Bos e.a. (red.), *Dorpen in Zeeland*, uitgave van de Stichting Natuur- en Recreatie-informatie Middelburg

Heeringen, R.M. van, 1995: De resultaten van het archeologisch onderzoek van de Zeeuwse ringwalburgen, 1.5 Burgh, in: R.M. van Heeringen e.a., *Vroeg-middeleeuwse ringwalburgen in Zeeland*, p.32-35

Heeringen, R.M. van, 1995: Kolonisatie en bewoning in het mondingsgebied van de Schelde in de vroege Middeleeuwen vanuit archeologisch perspectief, Fase 1, van de vijfde eeuw tot het midden van de negende eeuw: de bewoning in de duinen van Schouwen-Duiveland, in R.M. van Heeringen e.a., *Vroeg-middeleeuwse ringwalburgen in Zeeland*, p.48

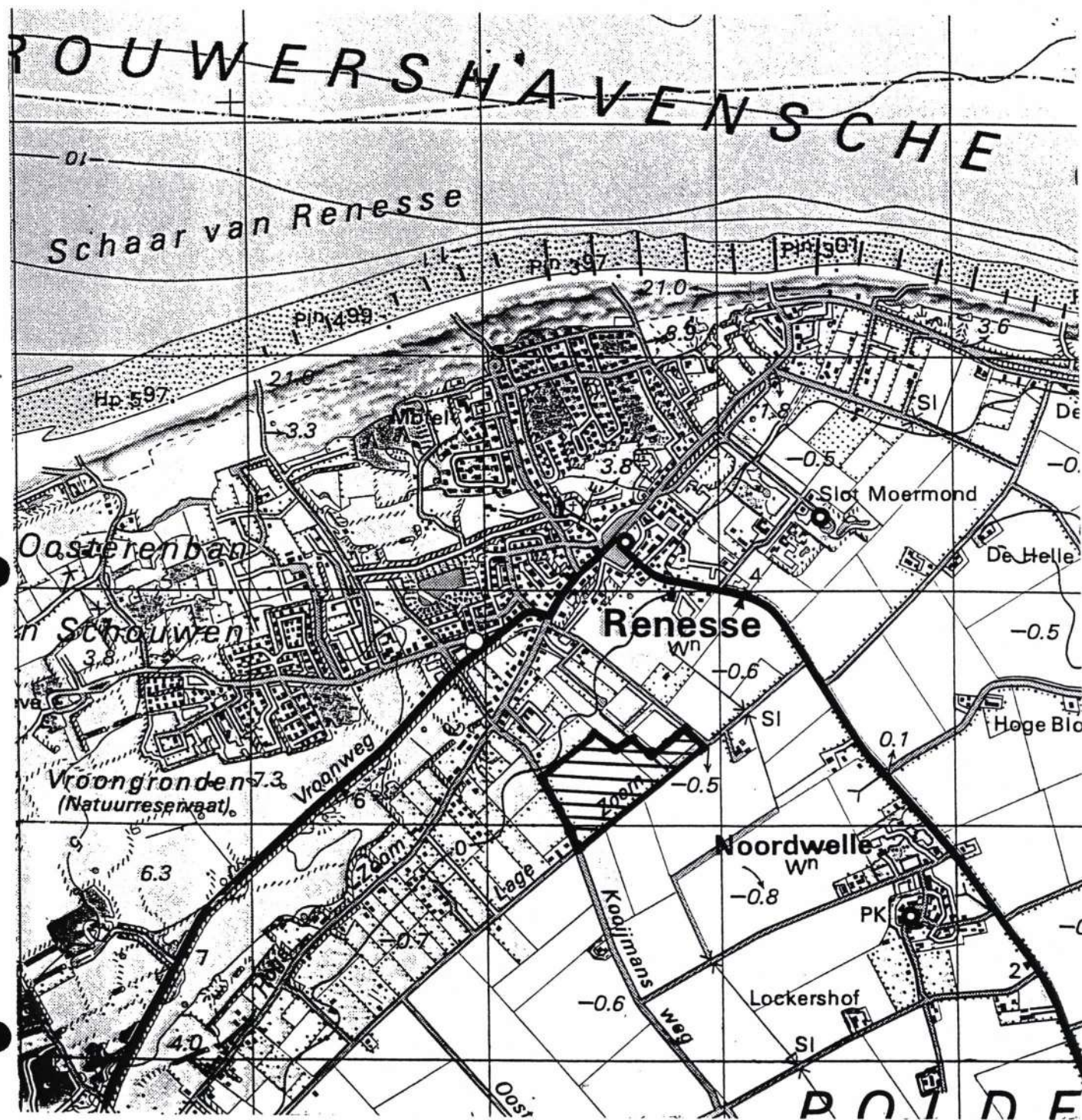
Henderikx, P.A., 1991: Dorpen in de Schelde-delta van de vroege middeleeuwen tot circa 1300, in K. Bos e.a. (red.), *Dorpen in Zeeland*, uitgave van de Stichting Natuur- en

BIJLAGE 1

Overzichtskaart van Renesse e.o. met onderzoekslocatie

.....

.....

Roelandsweg te Renesse

OPDRACHT: A02-553.Z

REGIONAAL-OVERZICHT

DATUM : januari 2003

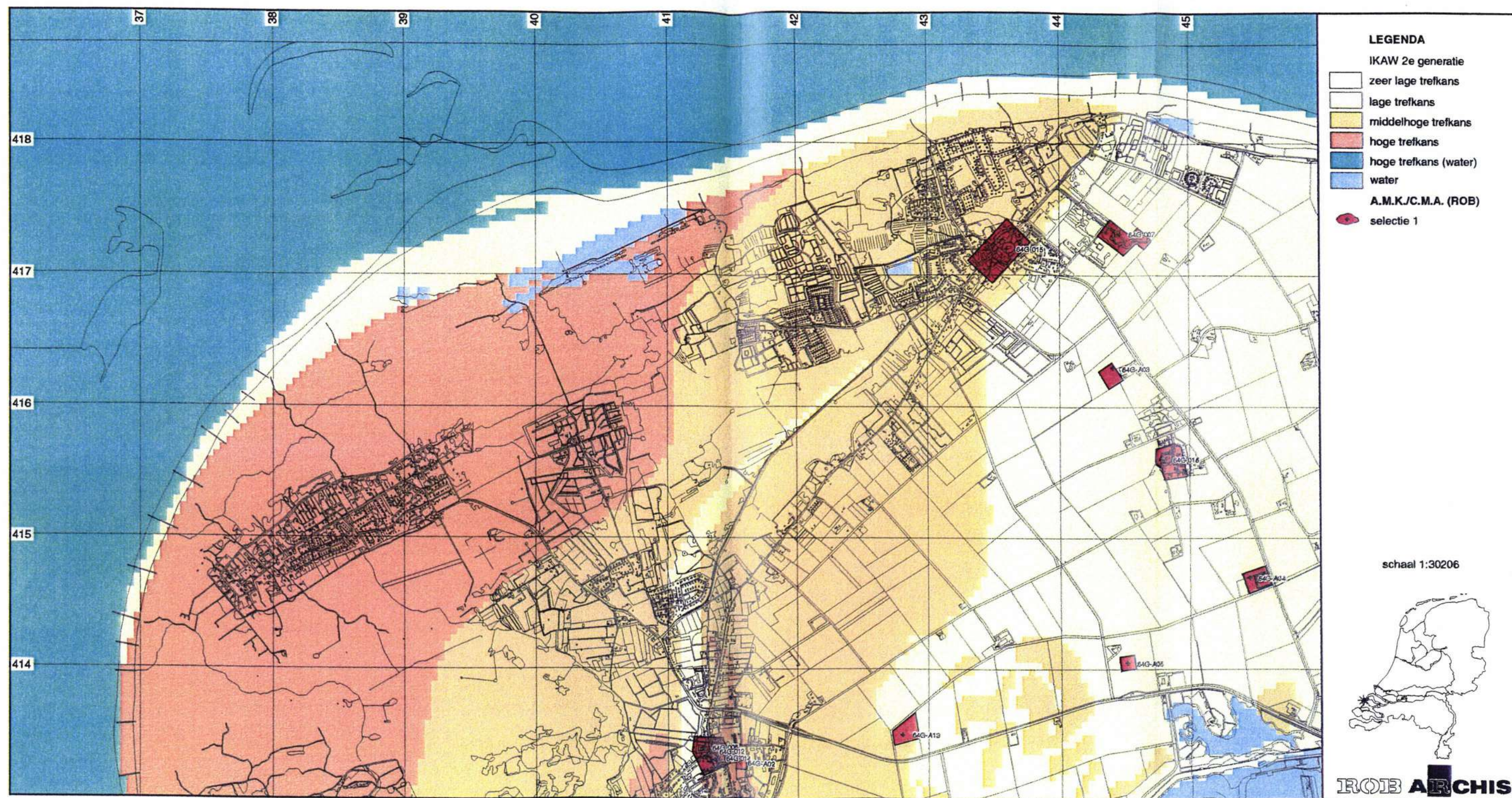
SCHAAL : 1:25.000

ArcheoMedia b.v.

BIJLAGE : 1.

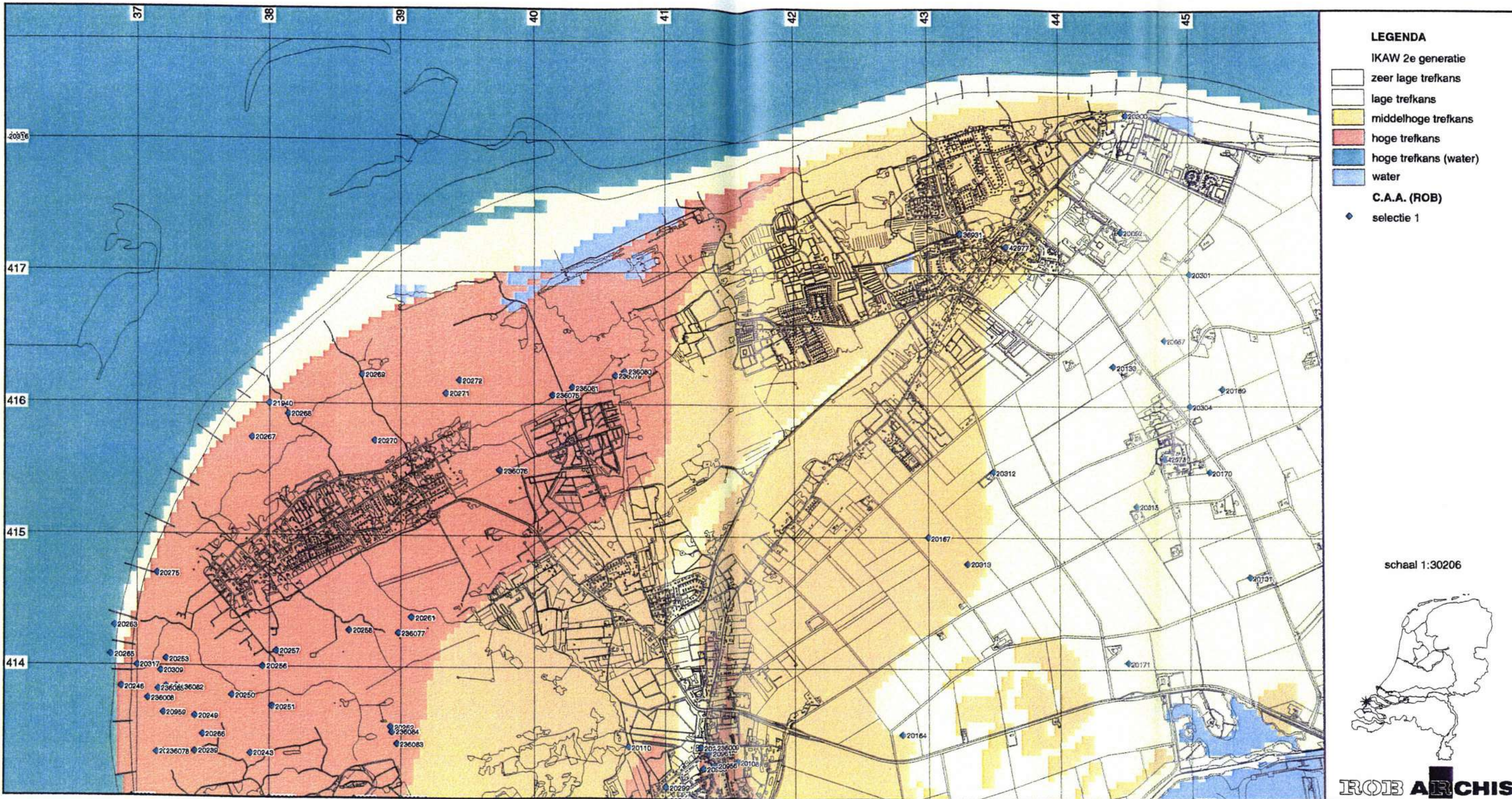
BIJLAGE 2

Archeologische Monumentenkaart van Renesse e.o.

BIJLAGE 3

Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden van Renesse e.o. met vondstmeldingen

BIJLAGE 4

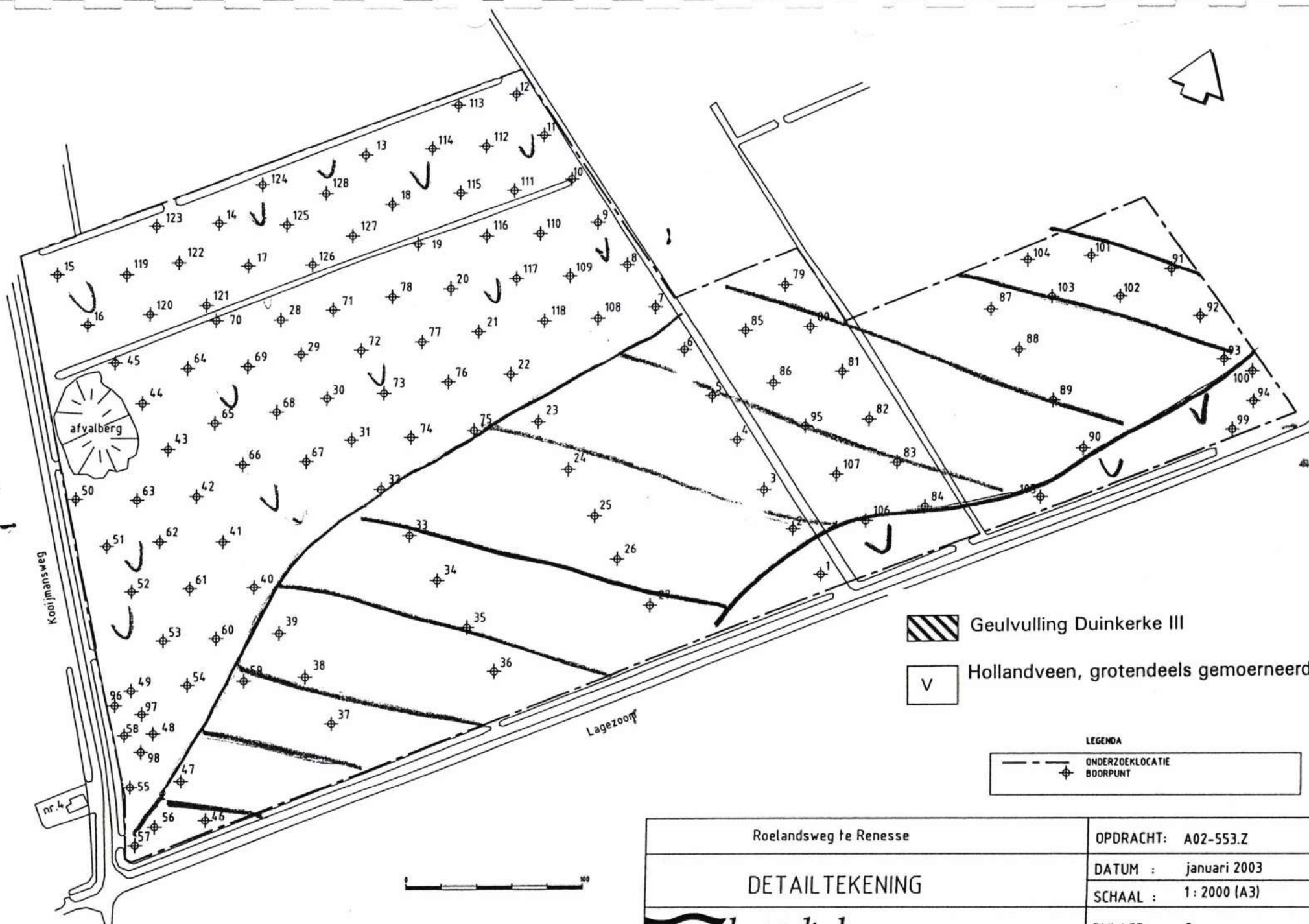
Overzichtskaart onderzoekslocatie met boorpunten

Roelandsweg te Renesse	OPDRACHT: A02-S53.Z
DETAILTEKENING	DATUM : januari 2003
	SCHAAL : 1 : 2000 (A3)
ArcheoMedia b.v.	BIJLAGE : 2

BIJLAGE 5

Overzichtskaart onderzoekslocatie met bodemopbouw

Roelandsweg te Renesse

OPDRACHT: A02-553.Z

DETAILTEKENING

DATUM : januari 2003

SCHAAL : 1 : 2000 (A3)

ArcheoMedia h.v.

BIJLAGE : 2

BIJLAGE 6

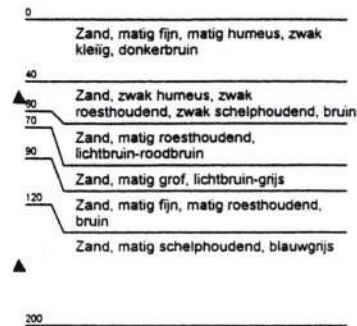
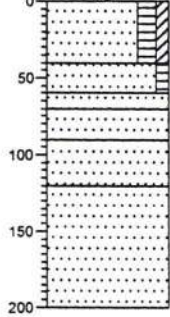
Boorstaten

BIJLAGE 7

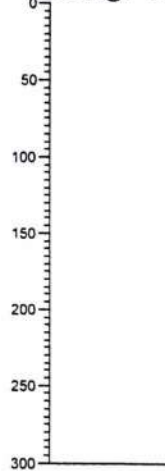
Vondstenlijst

AA 1

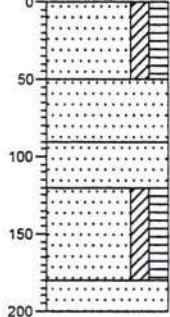
Boring: 001

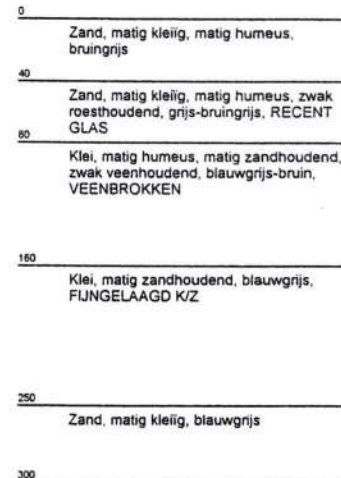
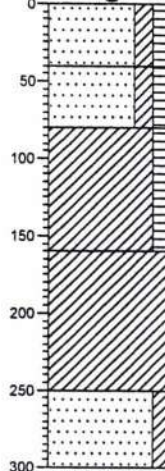
Boring: 002

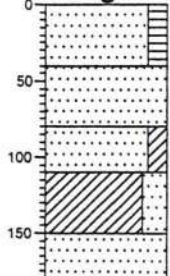
Boring: 003

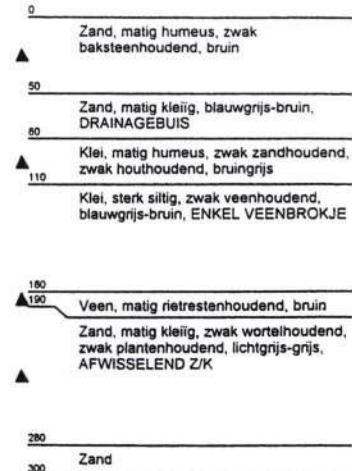
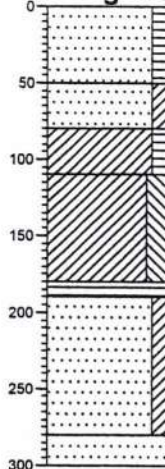
Boring: 005

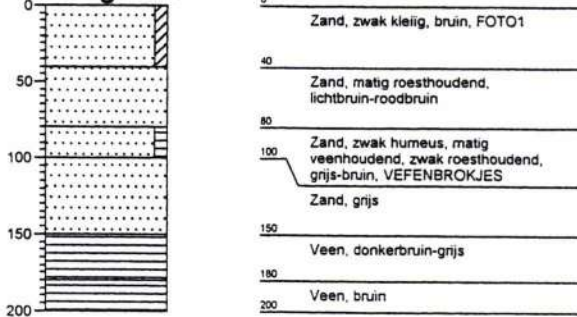
Boring: 007

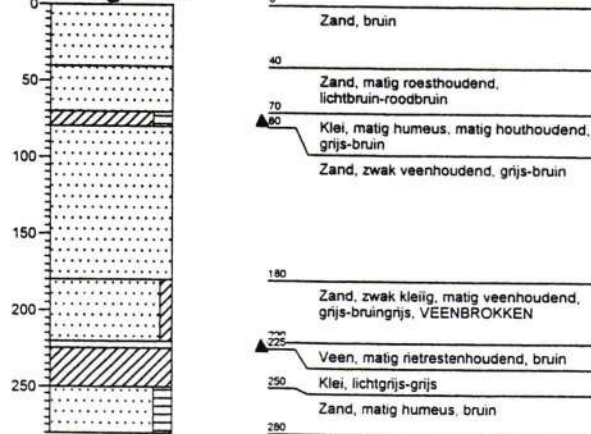
Boring: 009

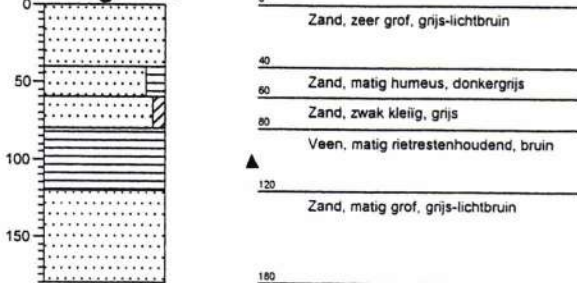
Boring: 011

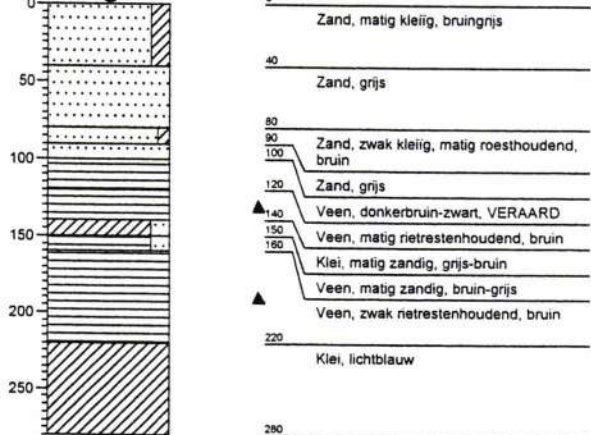
Boring: 012

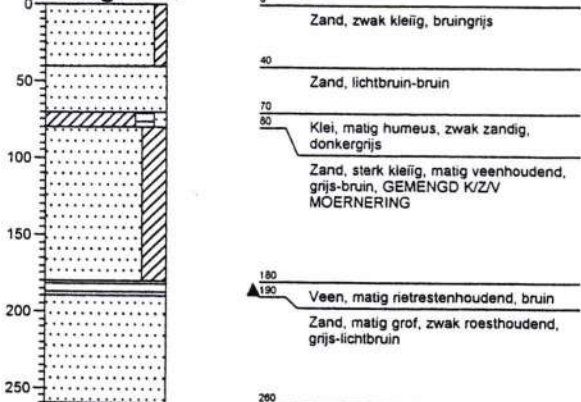
Boring: 014

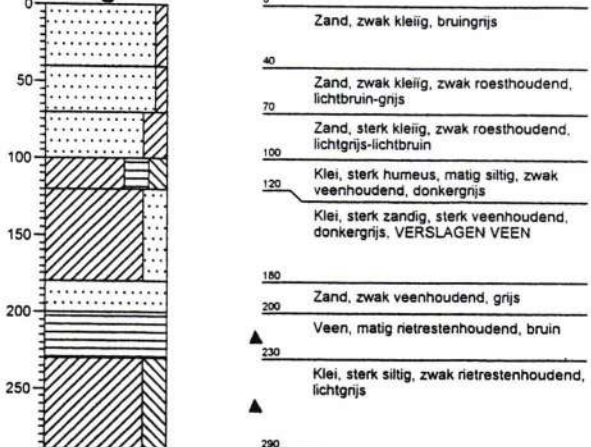
Boring: 016

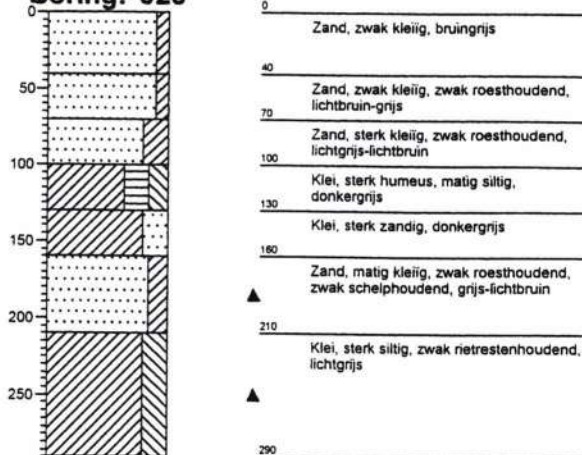
Boring: 018

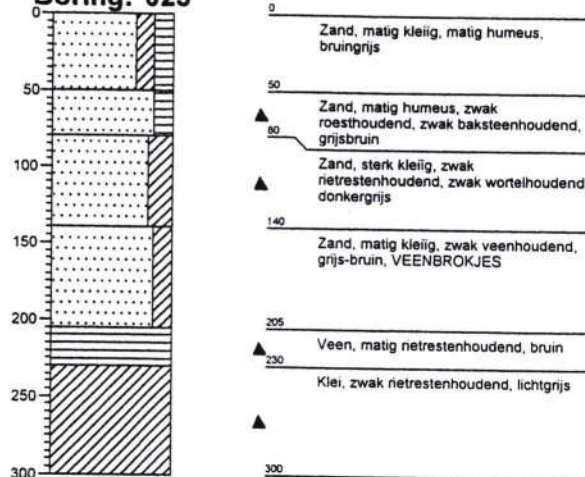
Boring: 021

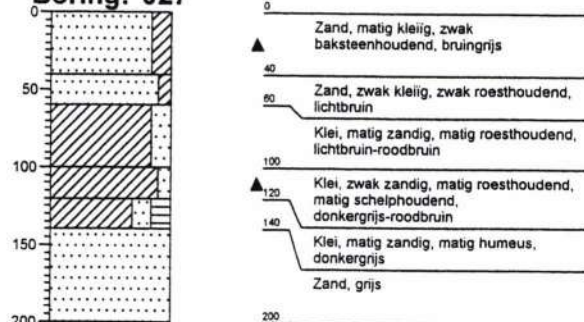
Boring: 023

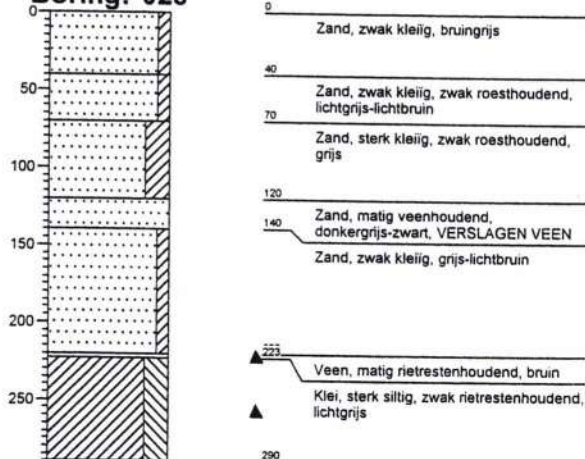
Boring: 025

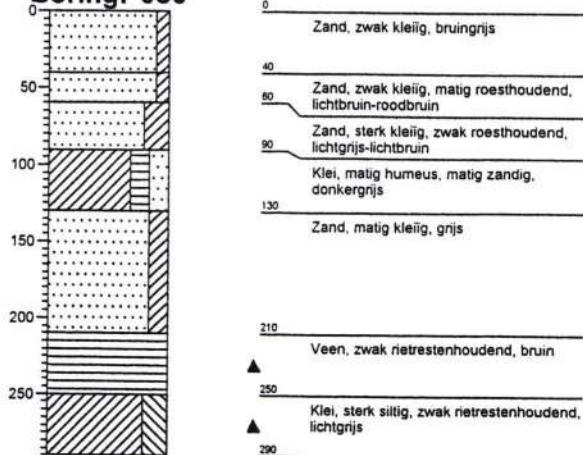
Boring: 027

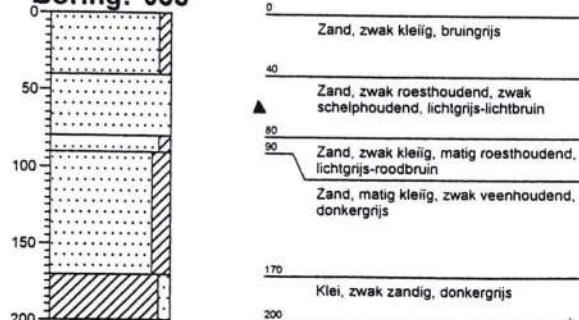
Boring: 028

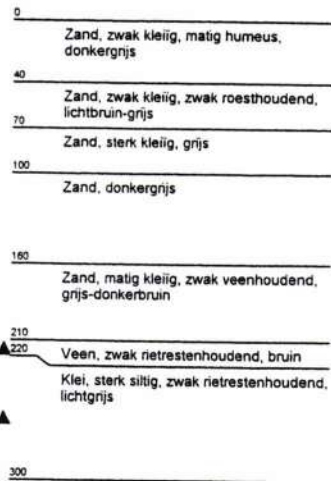
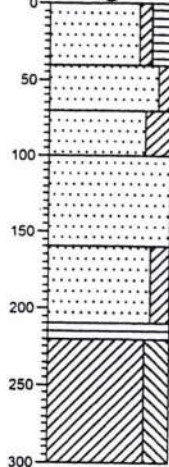
Boring: 030

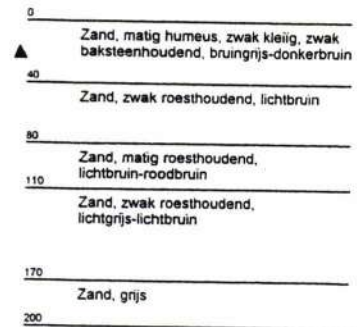
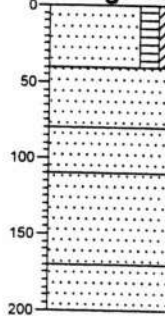
Boring: 033

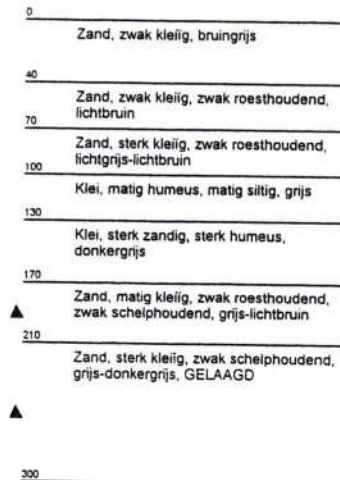
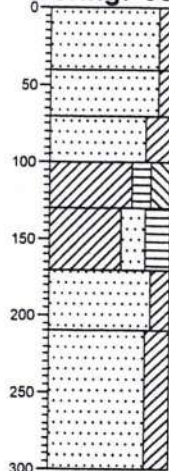
Boring: 035

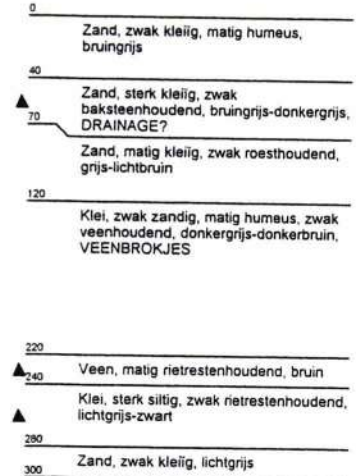
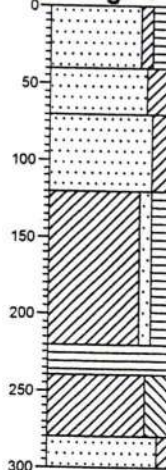
Boring: 037

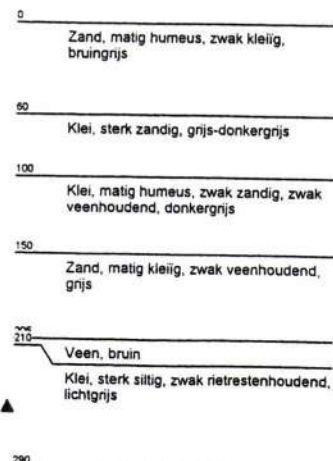
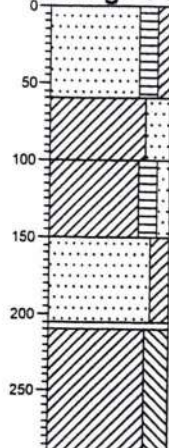
Boring: 039

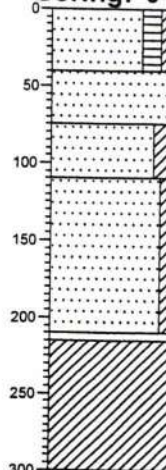
Boring: 041

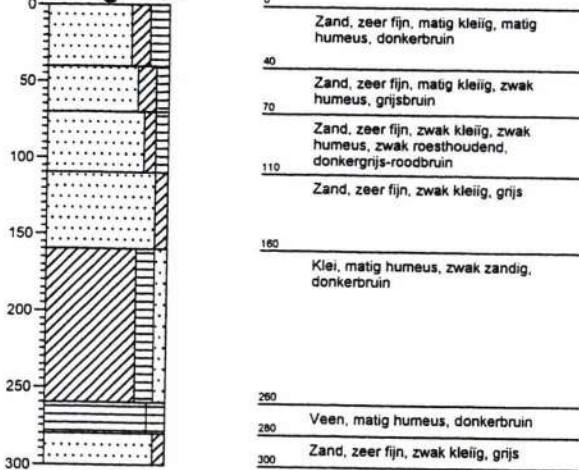
Boring: 043

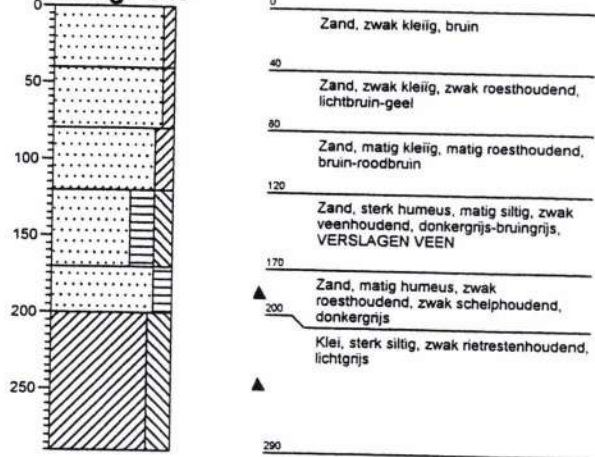
Boring: 045

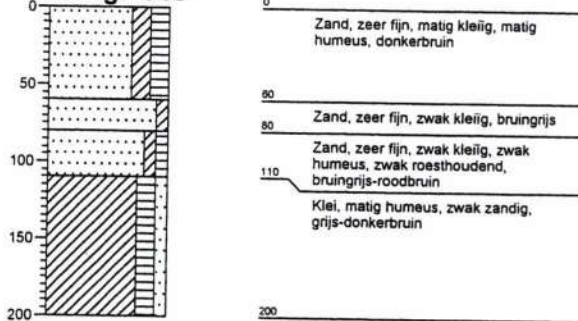
Boring: 046

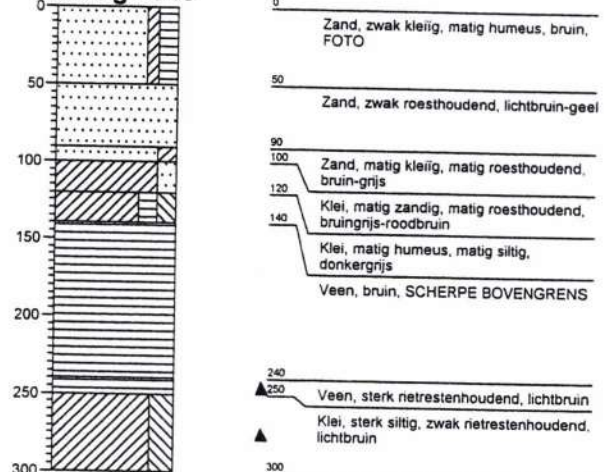
Boring: 047

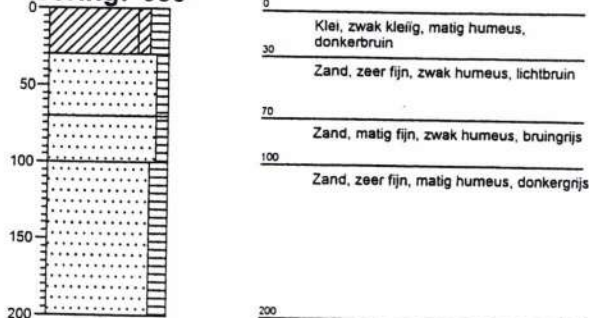
Boring: 048

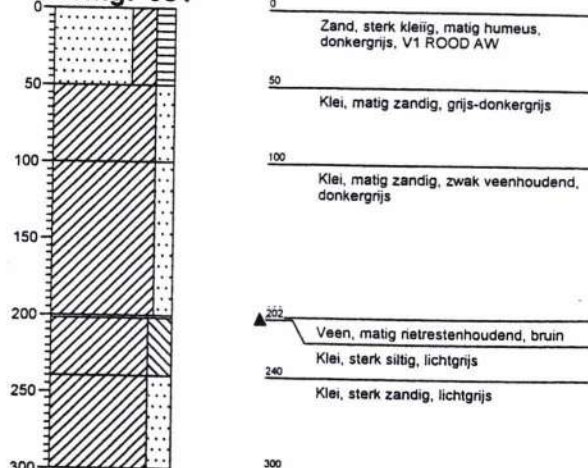
Boring: 049

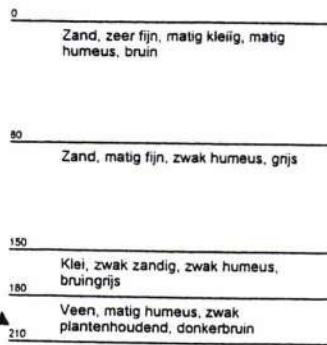
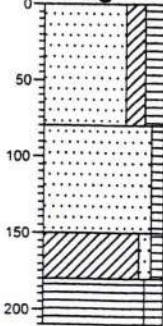
Boring: 050

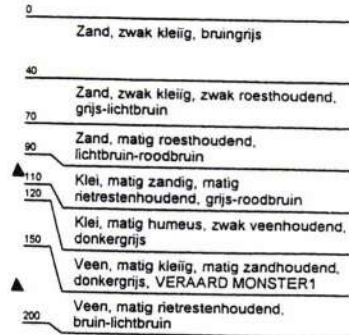
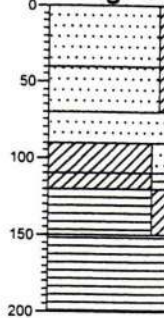
Boring: 051

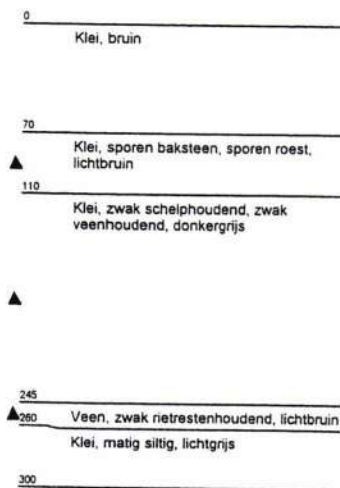
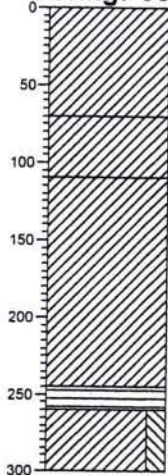
Boring: 052

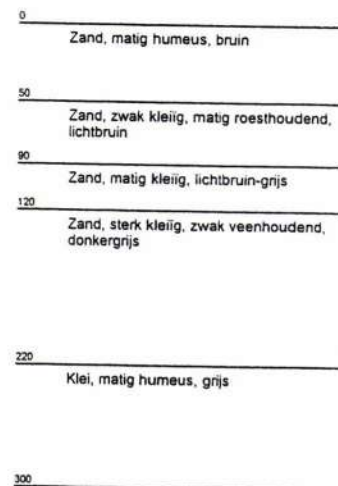
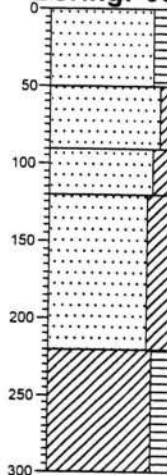
Boring: 053

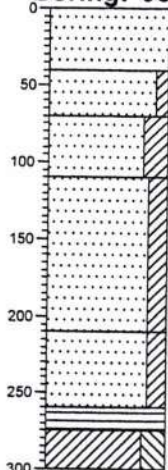
Boring: 054

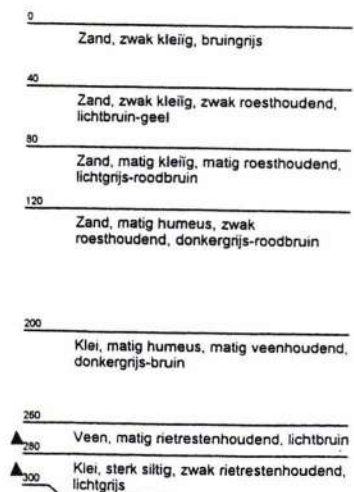
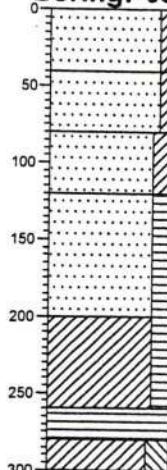
Boring: 055

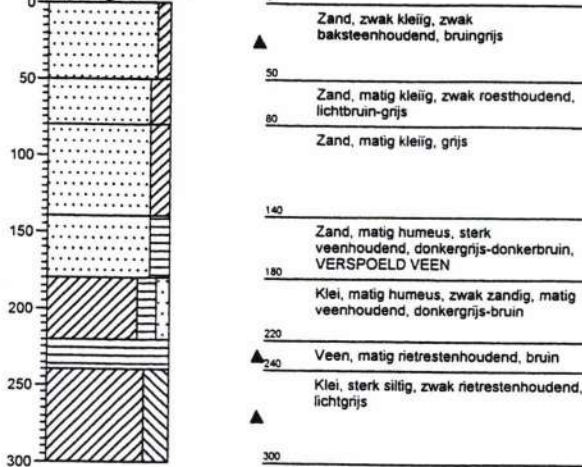
Boring: 056

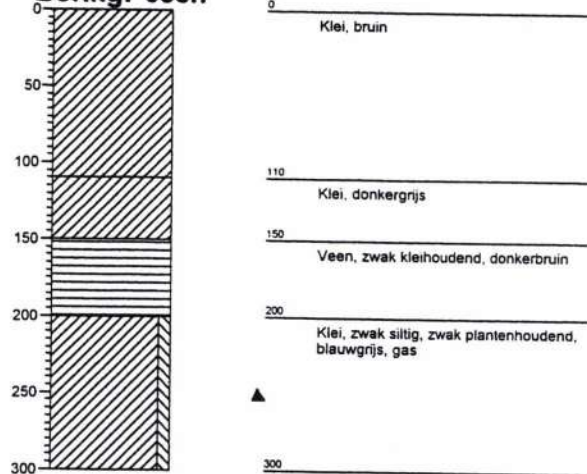
Boring: 057

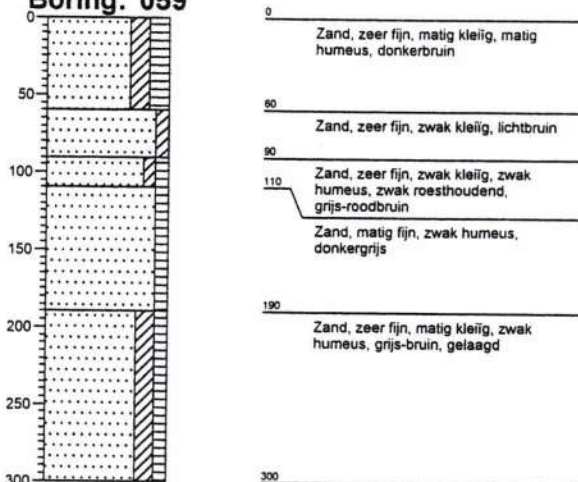
Boring: 058

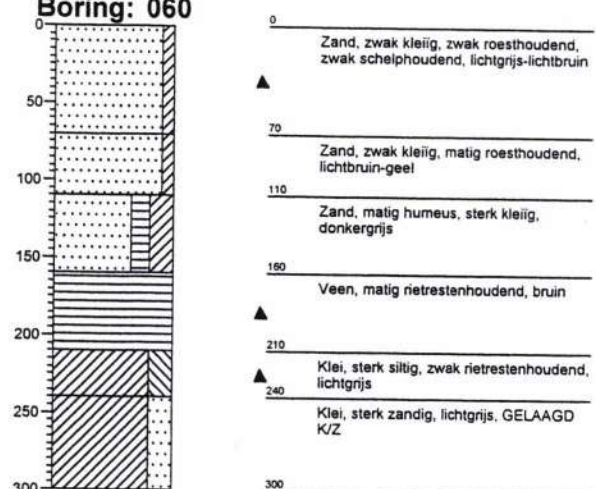
Boring: 058n

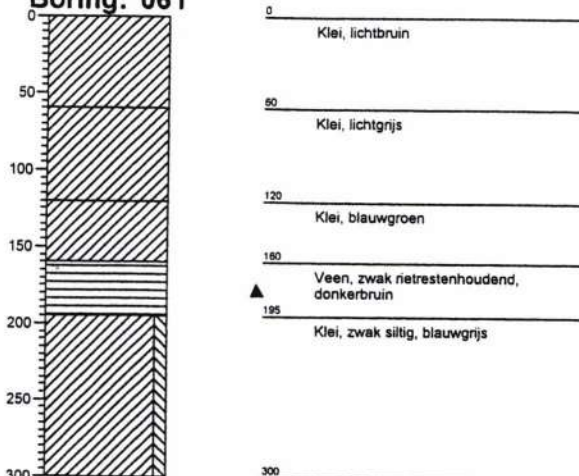
Boring: 059

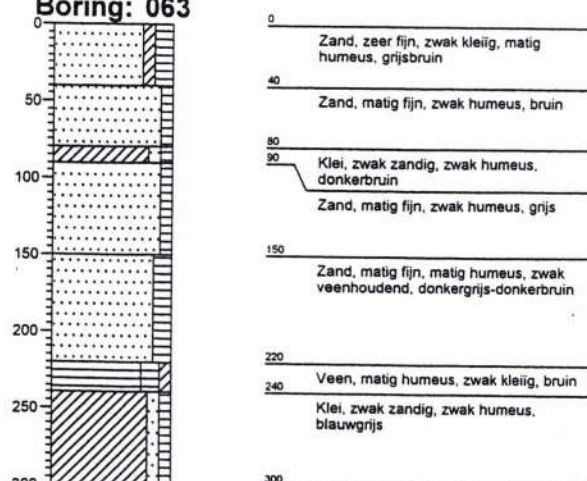
Boring: 060

Boring: 061

Boring: 063

Projectnaam: RENESSE

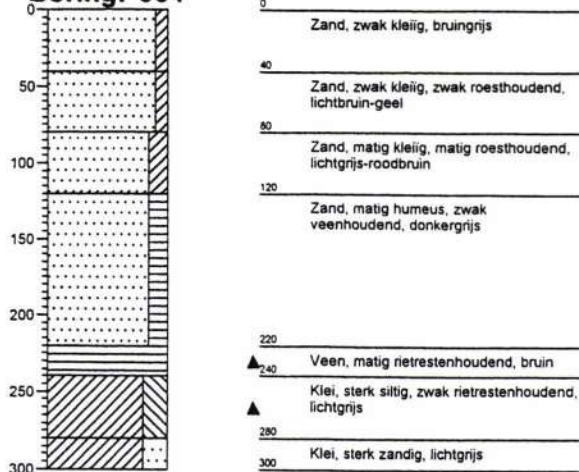
Locatie: ROELANDSWEG

Projectcode: A02-553-Z

Bijlage: Boorprofielen

AA 5

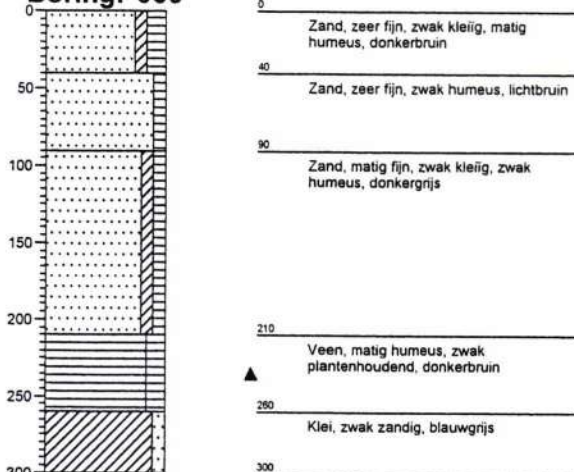
Boring: 064

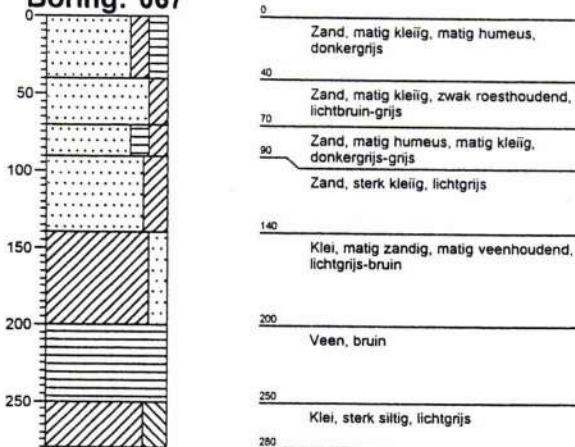
Boring: 065

Boring: 066

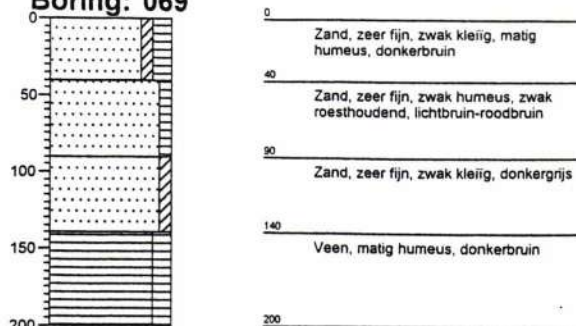
Boring: 067

Boring: 068

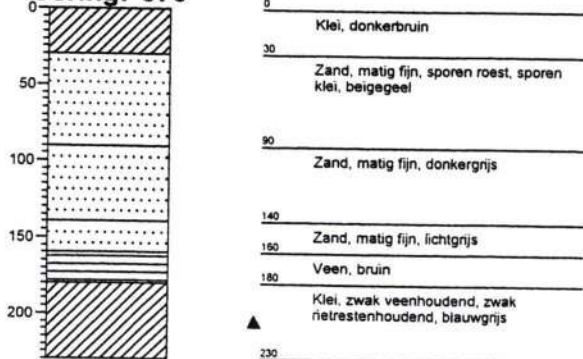

Boring: 069

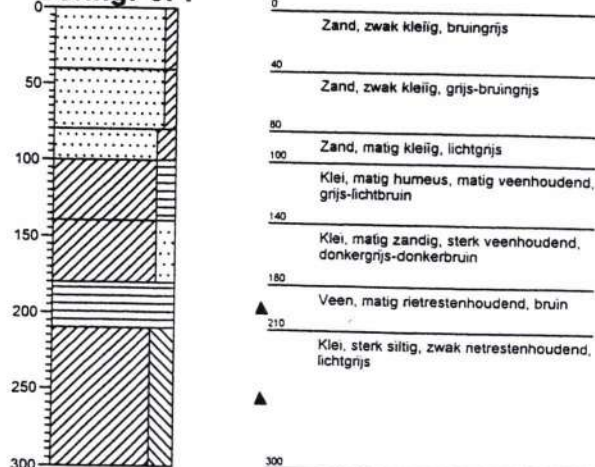

Bijlage: Boorprofielen

Boring: 070

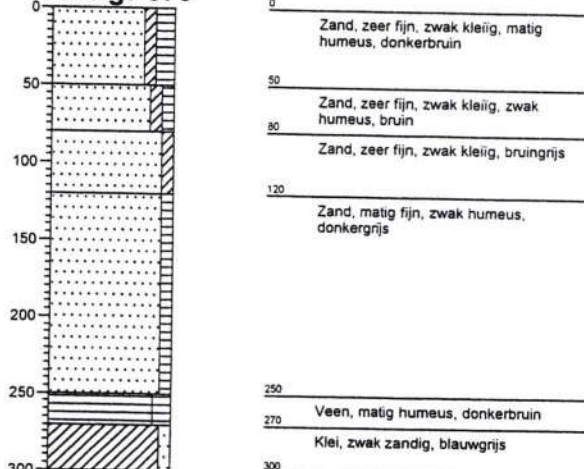
Boring: 071

Boring: 072

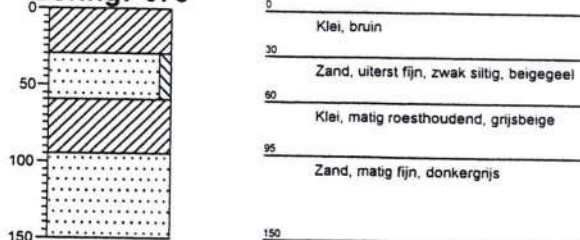
Boring: 073

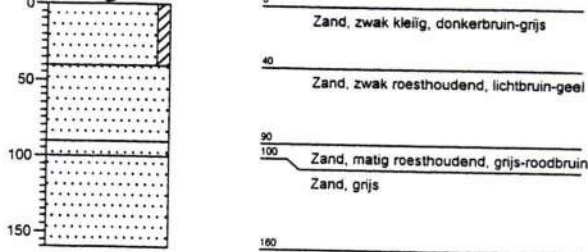
Boring: 074

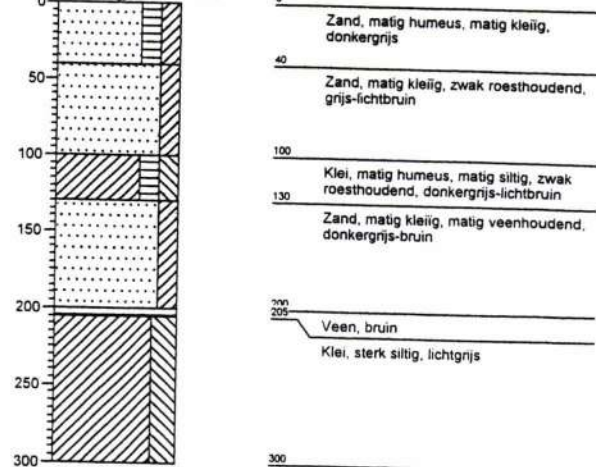
Boring: 075

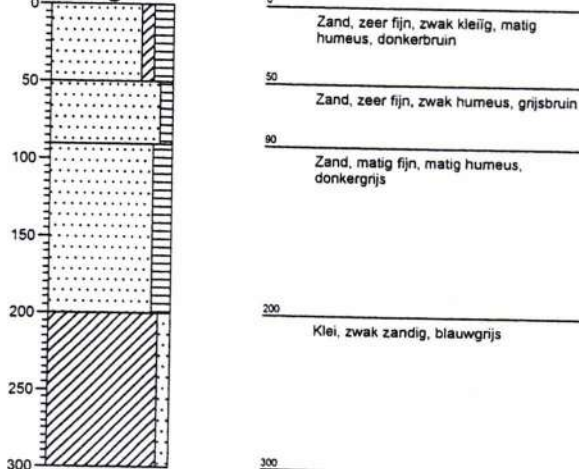
Boring: 076

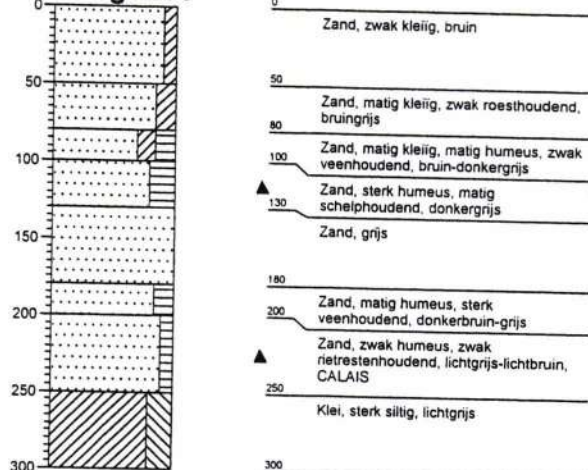
Boring: 077A

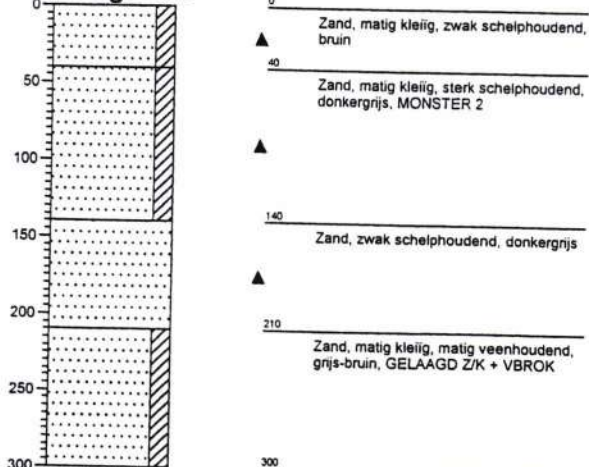
Boring: 078

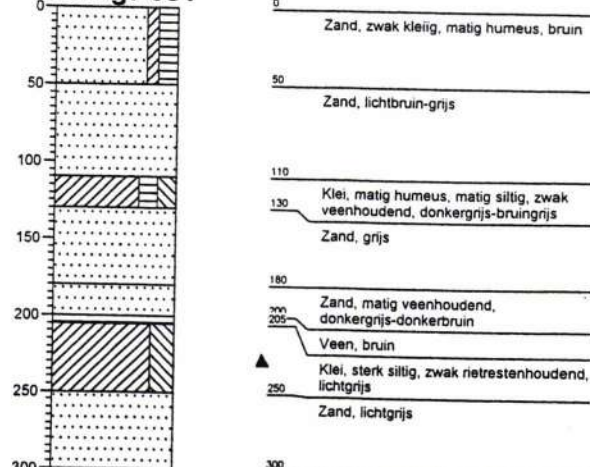
Boring: 079

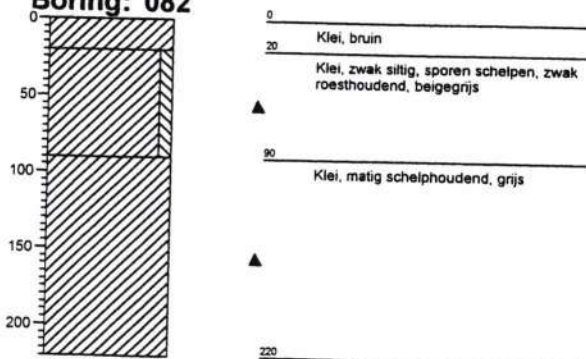
Boring: 080

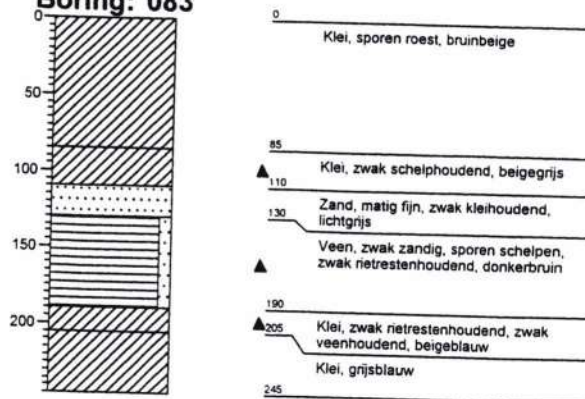
Boring: 081

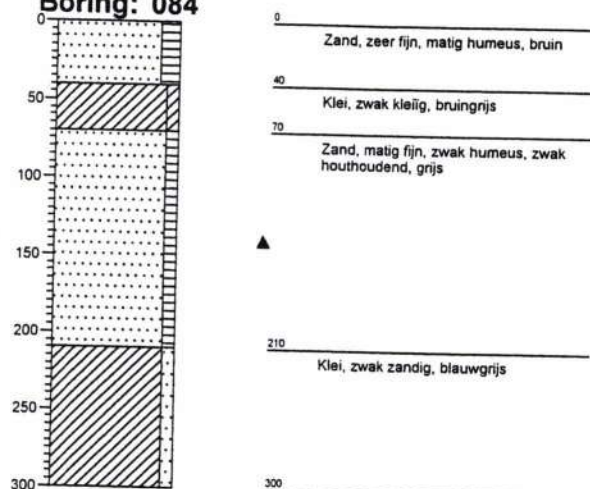
Boring: 082

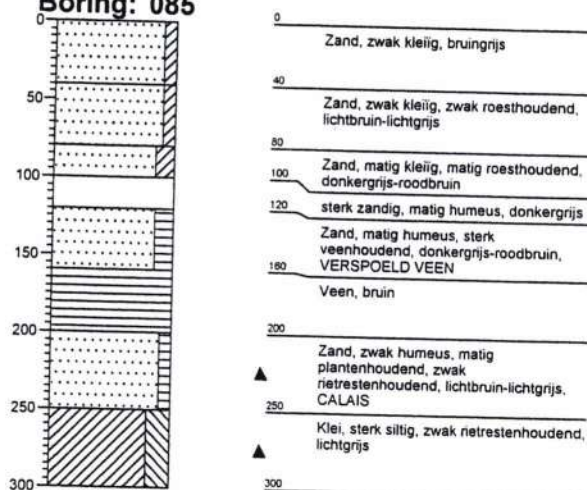
Boring: 083

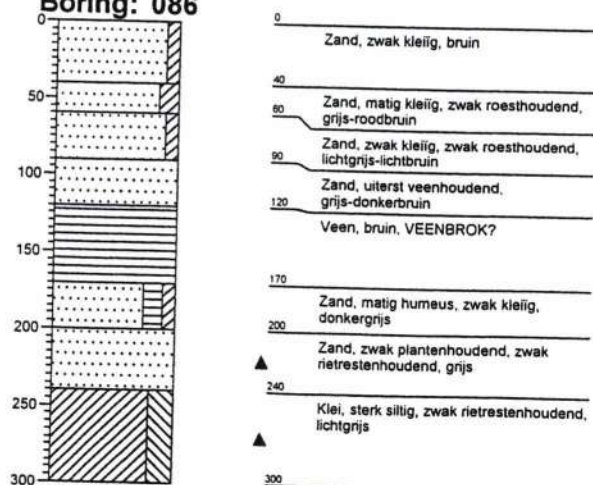
Boring: 084

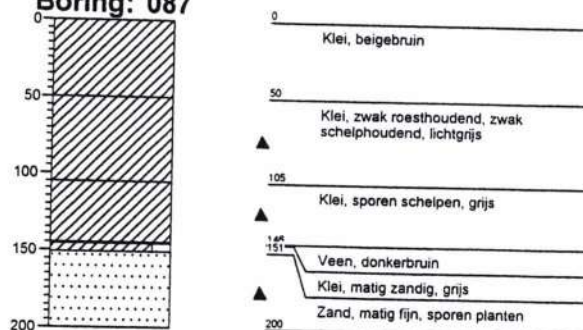
Boring: 085

Boring: 086

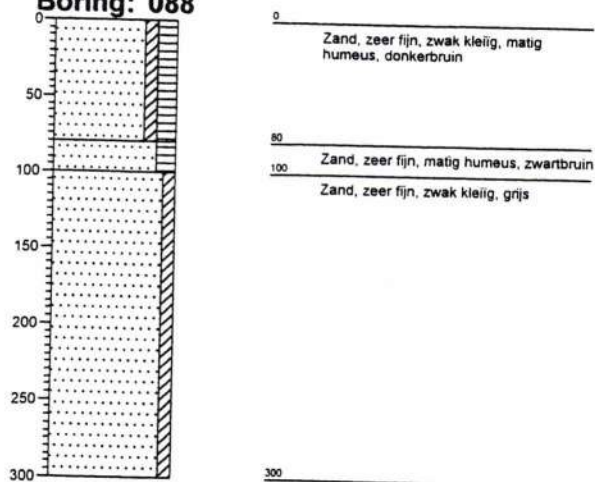

Boring: 087

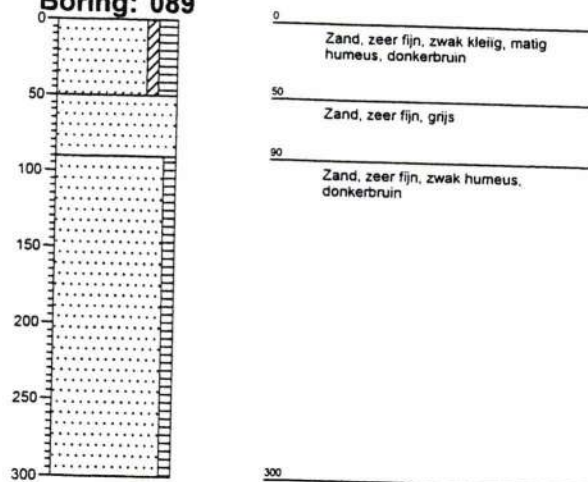

Bijlage: Boorprofielen

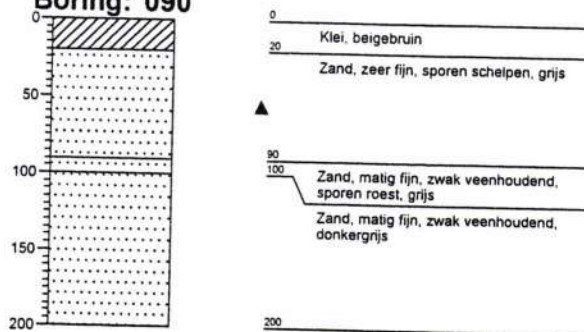
Boring: 088

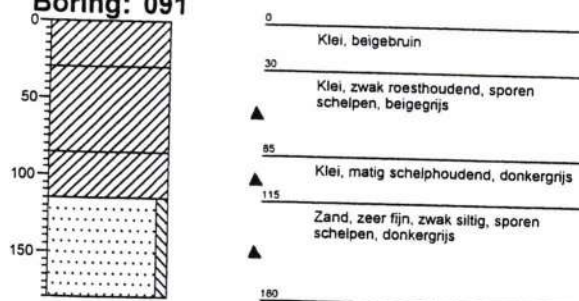
Boring: 089

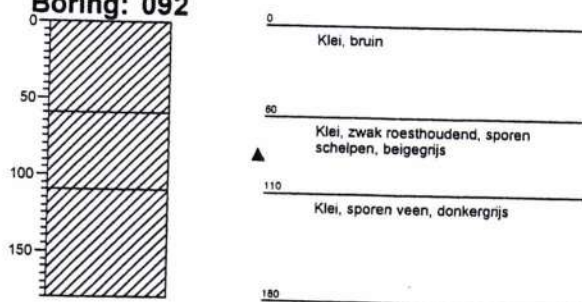
Boring: 090

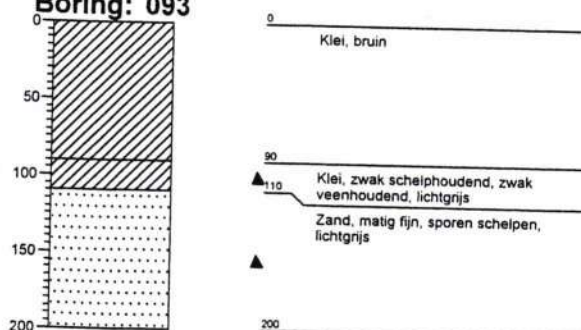
Boring: 091

Boring: 092

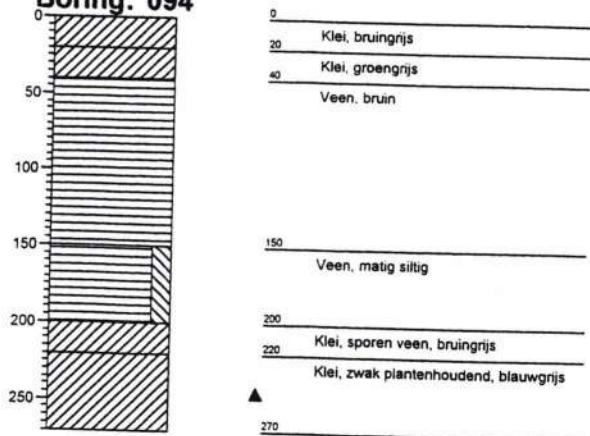

Boring: 093

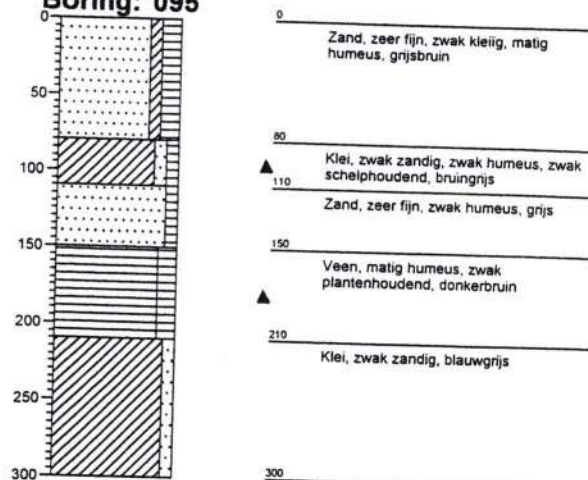

Bijlage: Boorprofielen

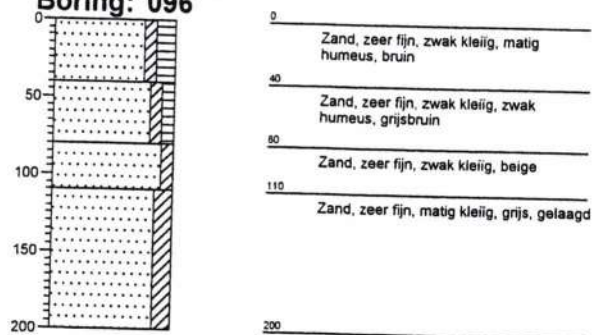
Boring: 094

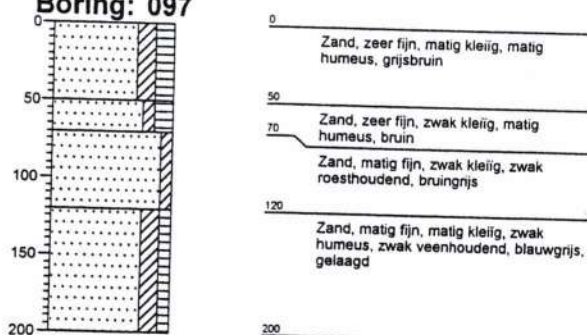
Boring: 095

Boring: 096

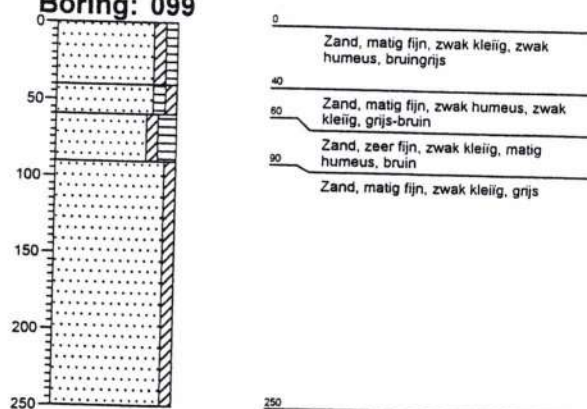
Boring: 097

Boring: 098

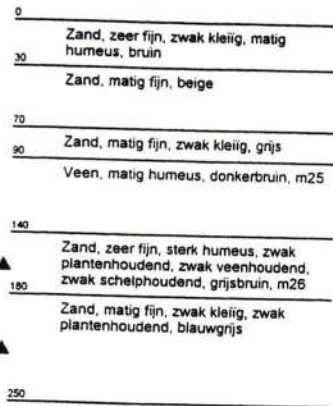
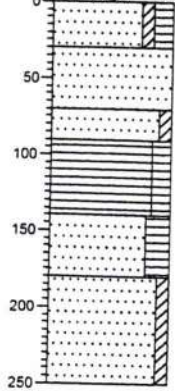

Boring: 099

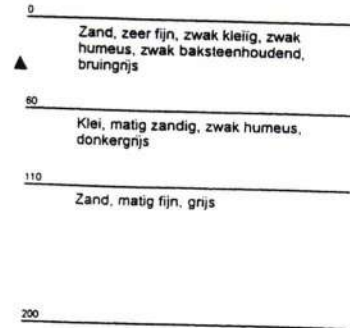
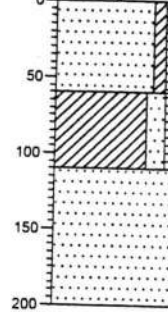

Bijlage: Boorprofielen

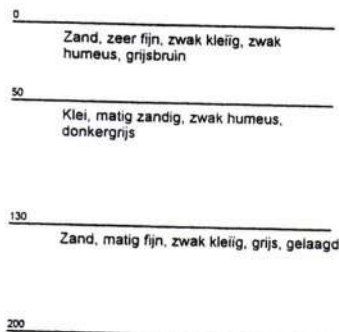
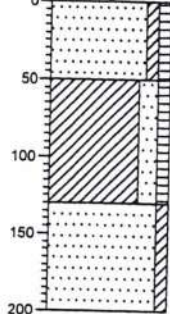
Boring: 100

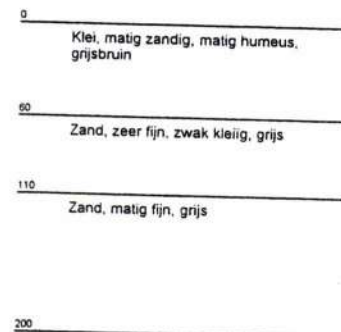
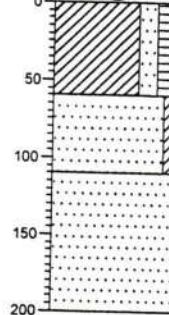
Boring: 101

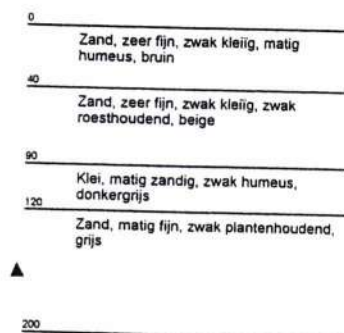
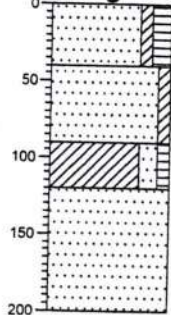
Boring: 102

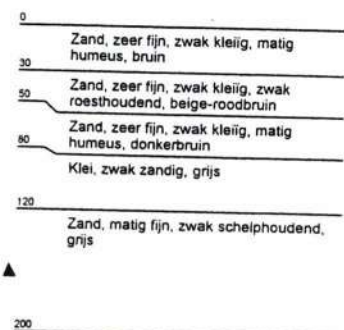
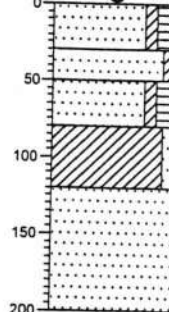
Boring: 103

Boring: 104

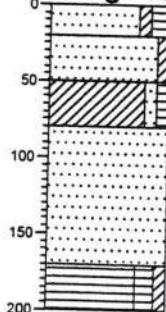

Boring: 105

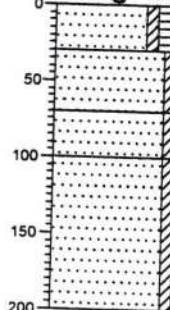
Bijlage: Boorprofielen

Boring: 106

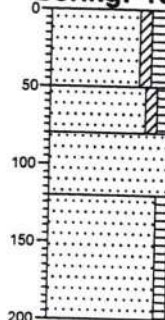
0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, bruin
20	
50	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, beige
80	Klei, zwak zandig, zwak humeus, zwak roesthoudend, beige-roodbruin
	Zand, matig fijn, grijs
170	
200	Veen, matig humeus, zwak kleilig, donkerrood

Boring: 107

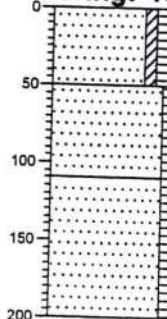
0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, bruin
30	
	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, lichtgrijs
70	
	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak roesthoudend, grijsbruin-roodbruin
100	
	Zand, matig fijn, zwak kleilig, zwak plantenhoudend, grijs, gelaagd
200	

Boring: 108

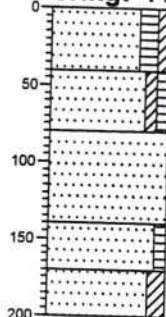
0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, bruin
50	
	Zand, matig fijn, zwak kleilig, zwak humeus, grijs
80	
	Zand, matig fijn, grijs
120	
	Zand, zeer fijn, zwak humeus, donkergrijs
200	

Boring: 109

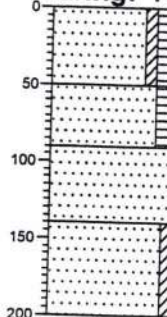
0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, donkerbruin
50	
	Zand, matig fijn, zwak humeus, grijs
110	
	Zand, zeer fijn, zwak humeus, donkergrijs
200	

Boring: 110

0	Zand, zeer fijn, matig humeus, zwak kleilig, bruin
40	
	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak humeus, beige
80	
	Zand, matig fijn, grijs
140	
	Zand, zeer fijn, zwak humeus, grijs
170	
	Zand, zeer fijn, matig kleilig, donkergrijs
200	

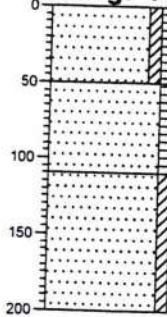
Boring: 111

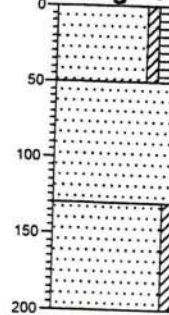
0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, bruin
50	
	Zand, zeer fijn, matig humeus, beige
90	
	Zand, matig fijn, grijs
140	
	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak plantenhoudend, grijs
200	

Bijlage: Boorprofielen

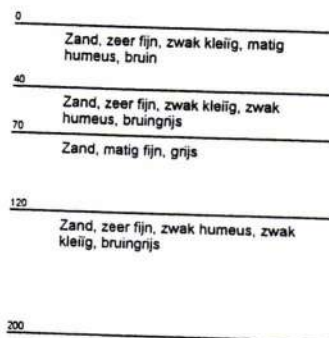
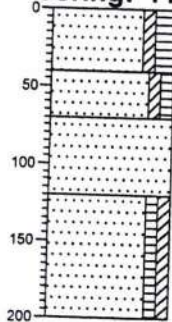
Boring: 112

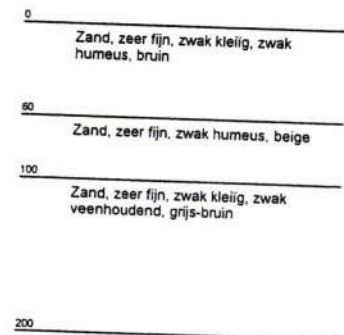
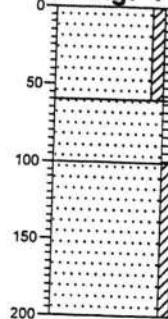
Boring: 113

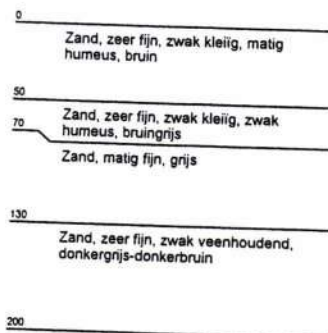
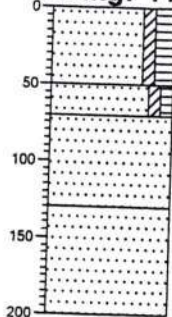
Boring: 114

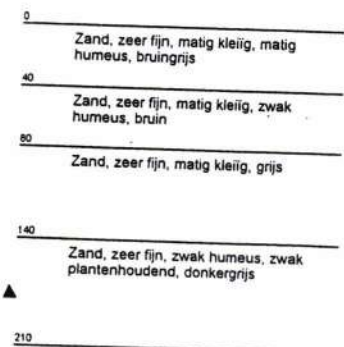
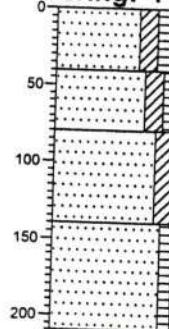
Boring: 115

Boring: 116

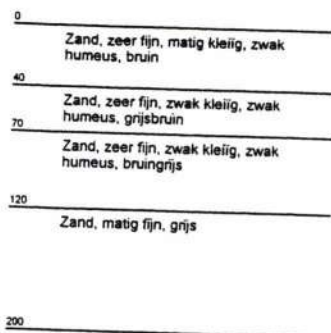
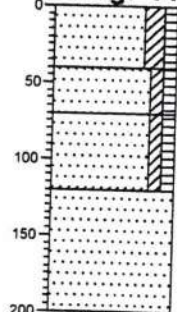

Boring: 117

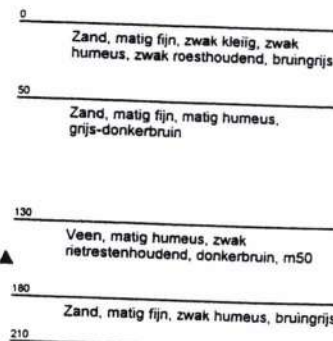
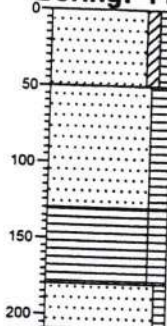

Bijlage: Boorprofielen

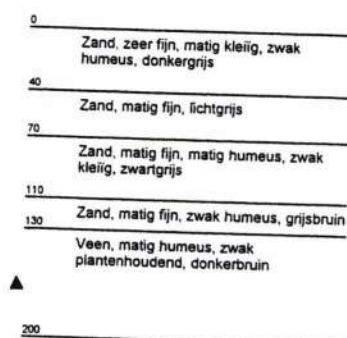
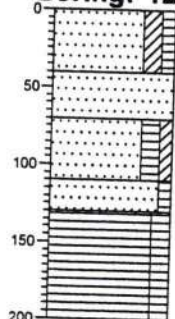
Boring: 118

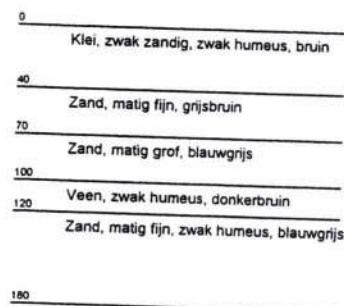
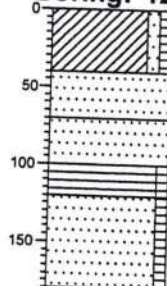
Boring: 119

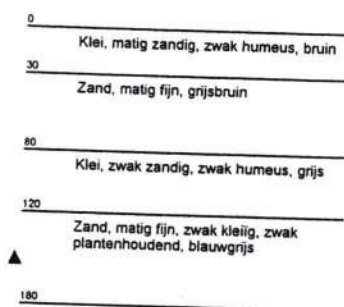
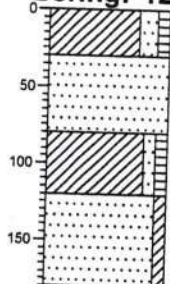
Boring: 120

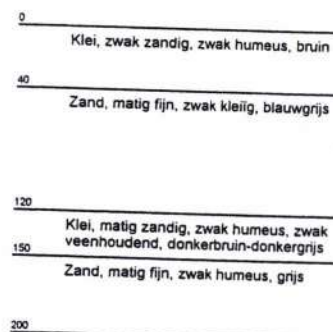
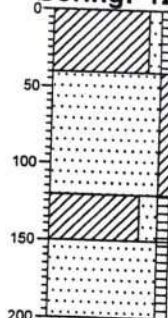
Boring: 121

Boring: 122

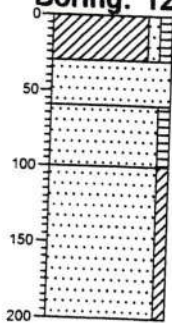

Boring: 123

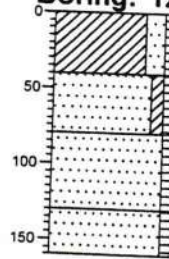
Bijlage: Boorprofielen

Boring: 124

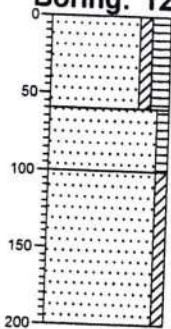
0	Klei, zwak zandig, zwak humeus, bruin
30	
60	Zand, matig fijn, zwak roesthoudend, grijsbruin
100	Zand, matig fijn, zwak humeus, donkergrijs
150	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak veenhoudend, donkergrijs-donkerbruin
200	

Boring: 125

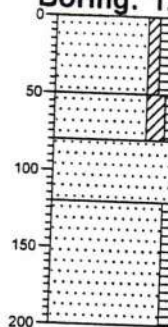
0	Klei, matig zandig, zwak humeus, bruin
40	
80	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak humeus, grijsbruin
130	Zand, matig fijn, zwak humeus, lichtgrijs
180	Zand, matig fijn, zwak humeus, grijs

Boring: 126

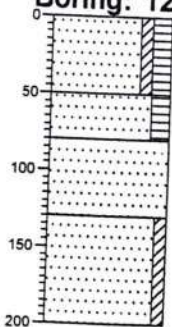
0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, bruin
60	
100	Zand, matig fijn, zwak humeus, grijsbruin
150	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak veenhoudend, grijs-donkerbruin
200	

Boring: 127

0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, donkerbruin
50	
80	Zand, zeer fijn, matig kleilig, zwak humeus, grijsbruin
120	Zand, matig fijn, donkergrijs
200	Zand, zeer fijn, zwak humeus, donkergrijs

Boring: 128

0	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, matig humeus, zwak roesthoudend, bruin
50	
80	Zand, matig fijn, matig humeus, bruin
130	Zand, matig fijn, grijs
200	Zand, zeer fijn, zwak kleilig, zwak rietrestenhouidend, bruin-grijs

BIJLAGE 8

Legenda geologische kaart

LEGENDA LEGEND

HOLOCENE HOLOCENE

Westland Formatie Westland Formation

- 1 Afzettingen van Duinkerke III^b op Hollandveen op Afzettingen van Calais (klei op zand)
Dunkirk III^b deposits on Holland peat on Calais deposits (clay on sands)
- 2 Afzettingen van Duinkerke III^a op Hollandveen op Afzettingen van Calais (klei op zand)
Dunkirk III^a deposits on Holland peat on Calais deposits (clay on sands)
- 3 Afzettingen van Duinkerke II op Hollandveen op Afzettingen van Calais (klei op zand)
Dunkirk II deposits on Holland peat on Calais deposits (clay on sands)
- 4 Afzettingen van Duinkerke III^b op Afzettingen van Calais (klei op zand); Afzettingen van Duinkerke in erosief contact met Afzettingen van Calais
Dunkirk III^b deposits on Calais deposits (clay on sands) with erosive contact
- 5 Afzettingen van Duinkerke III^a op Afzettingen van Calais (klei op zand); Afzettingen van Duinkerke in erosief contact met Afzettingen van Calais
Dunkirk III^a deposits on Calais deposits (clay on sands) with erosive contact
- 6 Afzettingen van Duinkerke II op Afzettingen van Calais (klei op zand); Afzettingen van Duinkerke in erosief contact met afzettingen van Calais
Dunkirk II deposits on Calais deposits (clay on sands) with erosive contact
- 7 Afzettingen van Duinkerke III^b
Dunkirk III^b deposits
- 8 Afzettingen van Duinkerke III^a
Dunkirk III^a deposits
- 9 Afzettingen van Duinkerke II
Dunkirk II deposits
- 10 Afzettingen van Duinkerke III^b op Hollandveen, op Afzettingen van Calais dunner dan 1m
Dunkirk III^b deposits on Holland peat, on Calais deposits < 1m
- 11 Afzettingen van Duinkerke III^a op Hollandveen, op Afzettingen van Calais dunner dan 1m
Dunkirk III^a deposits on Holland peat, on Calais deposits < 1m
- 12 Afzettingen van Duinkerke II op Hollandveen, op Afzettingen van Calais dunner dan 1m
Dunkirk II deposits on Holland peat, on Calais deposits < 1m

DIVERSEN MISCELLANEOUS

- Het betreffende profieltype met Afz. v. Duinkerke op oudere Afz. v. Duinkerke
Corresponding profile type with Dunkirk dep. on older Dunkirk dep.
- Het betreffende profieltype met Afz. v. Calais ontwikkeld als klei
Corresponding profile type with Calais dep. developed as clay
- De A en B profieltypen met Afz. v. Calais ontwikkeld als klei op Basisveen
The A and B profile type with Calais dep. developed as clay on Lower peat
- Water
Water
- Profiellijn
Section line

BIJLAGE 10

Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en richtlijnen, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie van het College voor de Archeologische Kwaliteit (2001).

Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is echter gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig kunnen zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen.

ArcheoMedia BV acht zich niet aansprakelijk voor de eventueel uit de bovengenoemde afwijkingen voortvloeiende schade of gevolgen.

BIJLAGE 9

Overzicht van geologische en archeologische perioden

Kal. jaren n.Chr / v. Chr	14C jaren BP (voor heden)	Archeologisch- historische tijdsindeling		Geologische tijdsindeling		
1950	0	Middel- eeuwen	Moderne Tijd	Laat	Laat	
1500	500		Late Middeleeuwen			
1000	1000		Karolingische Tijd			
500	1500		Merovingische Tijd		Midden	
0	2000		Romeinse Tijd			
500	2500	Brons- tijd	IJzertijd	Holoceen	Vroeg	
1000	3000		Late Bronstijd			
1500	3500		Midden-Bronstijd			
2000	4000		Vroege Bronstijd		Laat	
2500	4500	Steentijd	Laat-Neolithicum		Midden	
3000	5000		Midden-Neolithicum		Vroeg	
3500	5500		Vroeg-Neolithicum			
4000	6000		Mesolithicum		Laat	
4500	6500				Midden	
5000	7000				Vroeg	
5500	7500		Laat-Paleolithicum	Vroeg	Boreaal	
6000	8000				Preboreaal	
6500	8500				Laat-Weichselien	
7000	9000					
7500	9500					
8000	10000					
8500	10500					
9000	11000					
9500	11500					
10000	12000					

Bron: De ontstaansgeschiedenis van het Zeeuwse kustlandschap,
Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, cd-rom 1997.

THE MISSING LINK NOTITIE TML322

Controle kwaliteit bureauonderzoek en inventariserend archeologisch veldonderzoek aan de Roelandsweg te Renesse, gemeente Schouwen-Duiveland

1. Inleiding

De gemeente Schouwen-Duiveland heeft The Missing Link gevraagd een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek te beoordelen en te toetsen aan het archeologiebeleid van de gemeente. Aanleiding voor het uitvoeren van bureau- en booronderzoek in 2003 was het aanleggen van een camping aan de Roelandsweg te Renesse. Het plangebied is ca. 16,8 ha. Omdat bij toekomstige bouw- en aanlegwerkzaamheden mogelijk aanwezige archeologische waarden kunnen worden aangetast of vernietigd, is archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg noodzakelijk. Het doel hiervan is in kaart brengen en waarderen van archeologische resten, en, indien van toepassing, het veiligstellen van archeologische waarden.

2. Beoordeling rapport

Voor dit advies is beoordeeld:

Van Dasselaar M. & Olthof D.M., 2003: Archeologisch Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek aan de Roelandseweg te Renesse, gemeente Schouwen-Duiveland, ArcheoMedia Rapport A03-553-Z Concept.

Het beoordeelde bureau- en booronderzoek is goed opgesteld en bevat heldere informatie en conclusies. Echter, aangezien deze rapportage reeds in 2003 is opgesteld, is er geen actuele informatie in verwerkt en voldoet het niet aan de huidige eisen. Daarom adviseren wij de volgende punten opnieuw in beschouwing te nemen en indien nodig aan te vullen:

1. Het bevoegd gezag is niet langer de provinciale archeoloog, maar de gemeente Schouwen-Duiveland (p. 6);
2. Kaart met huidige topografische situatie van het plangebied;
- 3. Er dient nagegaan te worden of de archeologische informatie beschikbaar (IKAW, vondst- en onderzoeksmeldingen, waarnemingen, onderzoeken, AMK-terreinen) uitgebreid is voor het plangebied en de nabije omgeving. Indien er nieuwe informatie beschikbaar is, dient dit aangevuld te worden.
- 4. Het beleid en de verwachtingenkaart van gemeente Schouwen-Duiveland dienen geraadpleegd te worden;
- 5. Een beschrijving van het huidig gebruik en de toekomstige verstoring van het plangebied;
- 6. Een beschrijving van de bouwhistorische waarden in het plangebied (conform KNA 3.2).

Opmerking

Tijdens het onderzoek is een verkennend booronderzoek uitgevoerd met rond één boring een verdichting d.m.v. 3 extra boringen. Het doel van dit onderzoek was het reconstrueren van de

bodemopbouw en het zoeken naar archeologische indicatoren. Verkennend booronderzoek heeft volgens de huidige geldende normen niet tot doel om archeologische indicatoren aan te treffen. Bijgevolg is de afwezigheid van archeologische indicatoren geen argument om de afwezigheid van een vindplaats aan te tonen. De bodemverstoringen aangetroffen in het plangebied zijn echter wel een argument om de afwezigheid aan te tonen. Op basis hiervan kunnen wij ons conformeren met de resultaten en de conclusie van het onderzoek.

3. Conclusie

The Missing Link adviseert bovenstaande aanvullingen en wijzigingen te laten opnemen in het bureau- en inventariserend veldonderzoek, om het daarna opnieuw te laten beoordelen.

COLOFON

Opdrachtgever:	Gemeente Schouwen-Duiveland
Contactpersoon opdrachtgever:	dhr. P. de Kroo
Auteur:	Mevr. S. Hornikx
Autorisatie:	Mevr. S. van Roode
Datum:	25 november 2010
TML Project:	550.7

Sleutelwoorden Zeeland, gemeente Schouwen-Duiveland, Archeolijn, Renesse, Roelandseweg, bureauonderzoek, inventariserend veldonderzoek.

11uit00733

Archeomedia BV
de heer D. Isendoorn
Postbus 333
2910 AH NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

Ons kenmerk : RenM/RS
Uw kenmerk :
Uw brief van :
Aantal bijlage(n) : 3

Behandeld door : R. Stam
Doorkiesnummer: (0111) 452 251
Datum : 20 januari 2011
Verzenddatum : 24 JAN. 2011

Onderwerp : Offerteverzoek locatie Roelandsweg/Lagezoom te Renesse

Geachte heer Isendoorn,

Wij nodigen u uit een offerte uit te brengen voor het uitvoeren van een (bureau)onderzoek voor de locatie Roelandsweg/Lagezoom te Renesse. In deze brief en het bijgevoegde programma van eisen vindt u de voorwaarden waar uw offerte aan moet voldoen. Daarnaast zijn beschikbare gegevens over het project bijgevoegd.

Toelichting verzoek

Camping De Oase wil uitbreiden. Het geldende bestemmingsplan "Compensatielocatie Zoomgebied" staat dit onder voorwaarden toe, maar aan één voorwaarde (met betrekking tot gezamenlijk opgaan met 2 andere recreatiebedrijven) kan niet worden voldaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. In het bestemmingsplan wordt de gewenste uitbreiding mogelijk gemaakt en tevens de aanleg van een vrijliggend fietspad langs de Lagezoom opgenomen.

Beschrijving gebruik

De camping zal een nieuw perceel langs de Lagezoom aan het bedrijf toevoegen dat momenteel nog als landbouwgrond in gebruik is. De camping gaat de hoofdingang verplaatsen van de Roelandsweg naar de Lagezoom. Bij de nieuwe ingang wordt een gebouw voor centrumvoorzieningen voor de camping gerealiseerd. Verder worden langs de zijde van de Lagezoom 65 kampeershuisjes gerealiseerd. Naast deze ontwikkelingen wordt ook een vrijliggend fietspad langs de Lagezoom (tussen de Roelandsweg en de Kooijmansweg) in het bestemmingsplan mogelijk gemaakt. Om dit fietspad mogelijk te kunnen maken zal een sloot worden verlegd.

Archeologisch onderzoek uit 2003

Het op te stellen bestemmingsplan verschilt inhoudelijk niet wezenlijk van het geldende plan. Wij hebben daarom onderzocht in hoeverre het door u uitgevoerde archeologisch onderzoek dat ten behoeve van het vorige bestemmingsplan is opgesteld, ook nu weer bruikbaar is. Het gebruik van de gronden waarop het bestemmingsplan betrekking heeft is immers sinds het opstellen van het vorige bestemmingsplan niet gewijzigd.

Uw onderzoek uit 2003 (Rapport A03-553-Z) hebben wij hiertoe voorgelegd aan onze senior-archeoloog (The Missing Link). Zij komen hierbij tot de volgende conclusie:

Het beoordeelde bureau- en booronderzoek is goed opgesteld en bevat heldere informatie en conclusies. Echter, aangezien deze rapportage reeds in 2003 is opgesteld, is er geen actuele informatie in verwerkt en voldoet het niet aan de huidige eisen. Daarom adviseren wij de volgende punten opnieuw in beschouwing te nemen en indien nodig aan te vullen:

1. Het bevoegd gezag is niet langer de provinciale archeoloog, maar de gemeente Schouwen-Duiveland (p. 6);

2. Kaart met huidige topografische situatie van het plangebied;
3. Er dient nagegaan te worden of de archeologische informatie beschikbaar (IKAW, vondst- en onderzoeksmeldingen, waarnemingen, onderzoeken, AMK-terreinen) uitgebreid is voor het plangebied en de nabije omgeving. Indien er nieuwe informatie beschikbaar is, dient dit aangevuld te worden.
4. Het beleid en de verwachtingenkaart van gemeente Schouwen-Duiveland dienen geraadpleegd te worden;
5. Een beschrijving van het huidig gebruik en de toekomstige verstoring van het plangebied;
6. Een beschrijving van de bouwhistorische waarden in het plangebied (conform KNA 3.2).

Het aanvullend, actualiserend (bureau)onderzoek, waarvoor wij offerte vragen ziet derhalve op de beantwoording van deze 6 punten. Zie de bijlage voor de volledige notitie van The Missing Link.

Beoordeling offerte

De onderdelen genoemd in het programma van eisen onder 1.3 (wijze van specificeren) en 3. (tijdsplanning) dienen in ieder geval onderdeel te zijn van uw offerte. Als uw offerte hieraan voldoet, beoordelen we uw offerte inhoudelijk op de factoren prijs, kwaliteit en doorlooptijd.

Algemene voorwaarden

Als u een offerte indient, dan gelden de volgende algemene voorwaarden:

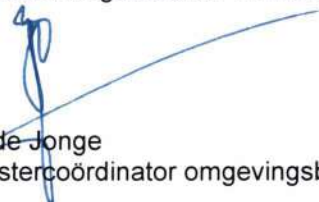
- Aan de offerteaanvraag en eventuele onderhandelingen zijn voor de gemeente Schouwen-Duiveland geen kosten verbonden.
- U kunt geen rechten ontleen aan deze offerteaanvraag, het is dus geen opdracht, impliceert het ook niet en kan ook niet als zodanig worden uitgelegd.
- De offerte moet een geldigheidsduur hebben van tenminste 3 maanden.
- De gemeente Schouwen-Duiveland vraagt offerte aan bij meerdere aanbieders.
- Vrijblijvende aanbiedingen worden niet in behandeling genomen.
- De algemene inkoopvoorwaarden voor diensten van de gemeente Schouwen-Duiveland zijn van toepassing. Op uw verzoek kunnen deze toegezonden worden. Eventueel door de leverancier gehanteerde voorwaarden worden uitdrukkelijk van de hand gewezen.

Uw offerte dient uiterlijk **8 februari 2011** in ons bezit te zijn. Vragen kunnen tot uiterlijk **1 februari 2011** uitsluitend schriftelijk via de mail (robert.stam@schouwen-duiveland.nl) worden gesteld. U bent zelf verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de offerte. Door het uitbrengen van een offerte geeft u blijk akkoord te gaan met het bovenstaande en conformeert u zich aan de inhoud van alle aanvraagdocumenten.

Tot slot

Voor vragen over dit offerteverzoek kunt u contact opnemen met Robert Stam. Wij wensen u succes met het opstellen van uw offerte en zien deze met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Schouwen-Duiveland

R. de Jonge
Clustercoördinator omgevingsbeleid

Programma van eisen quickscan flora en fauna

Project		Uitbreiding camping De Oase te Renesse
Resultaat / Product		Een actualisatie op het uitgevoerde onderzoeksrapport uit 2003 ten behoeve van een bestemmingsplan. Hierin moet invulling worden gegeven aan de te actualiseren punten zoals genoemd in de notitie van onze senior-archeoloog.
1 Algemene projectinformatie:		
1.1 Opdrachtgever		
	Gemeente Schouwen-Duiveland	Mw. R. de Jonge
	Correspondentieadres	Postbus 5555, 4300 JA Zierikzee
1.2 Inlichtingen		
	Gemeente Schouwen-Duiveland	Robert Stam
	Telefoonnummer	0111-452 251
	Email adres	robert.stam@schouwen-duiveland.nl
1.3 Inschrijving		
	Datum indienen offerte	Uiterste datum: 8 februari 2011
	Plaats van inschrijving	Gemeente Schouwen-Duiveland Laan van St. Hilaire 2 4301 SH Zierikzee
	Wijze van specificeren	Voor de volgende producten/onderdelen dient u in uw offerte de te besteden uren en euro's te specificeren: Uitvoeren van een aanvullend, actualiserend (bureau)onderzoek Voor het uitvoeren van het onderzoek verwachten wij een aanneemsom inclusief bijkomende kosten. Onder bijkomende kosten verstaan wij in ieder geval: reis-, repro-, verzend-, materiaal en computerkosten.
	Tarieven meer-en minderwerk	• Uurtarieven (inclusief overhead kosten en eventueel benodigde programmatuur) • Stuksprijs overlegmoment • Stuksprijs extra kopie product

2. Specifieke projectinformatie

2.1 Locatie		
	Project en plaatsaanduiding	Uitbreiding Camping De Oase aan de Roelandsweg en aanleg vrijliggend fietspad langs de Lagezoom in Renesse. De exacte onderzoekslocatie is gelijk aan die van het uitgevoerde onderzoek uit 2003 (A03-553-Z).
2.2 Algemene omschrijving		
	Aanleiding	Camping De Oase wil uitbreiden. Het geldende bestemmingsplan staat dit onder voorwaarden toe, maar aan één voorwaarde (met betrekking tot gezamenlijk opgaan met 2 andere campings) kan niet worden voldaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. In het bestemmingsplan wordt de gewenste uitbreiding mogelijk gemaakt en tevens de aanleg van een vrijliggend fietspad langs de Lagezoom opgenomen.

2.3 Aard van de werkzaamheden		
		Een aanvullend, actualiserend (bureau)onderzoek, waarbij wordt ingegaan op de punten 1 t/m 6 zoals genoemd onder punt 2 van de notitie van 'The Missing Link, nr TML322. Hiervoor geldt dat een eindconcept vóór oplevering van het eindproduct van het onderzoek ter controle moet worden aangeboden aan de gemeente. Na goedkeuring geven wij u opdracht voor aanlevering van het definitieve eindproduct van het betreffende onderzoek.
	Uitgangspunten	Deze opdracht beperkt zich tot een bureauonderzoek. Als hieruit blijkt dat aanvullend onderzoek nodig is, betreft dit een nieuwe opdracht.
	Randvoorwaarden	In de offerte dient aangegeven te worden wie opsteller en verantwoordelijk is voor het onderzoeksrapport.
2.4 Beschikbare gegevens		
	Meegestuurde bijlagen:	Notitie van onze senior-archeoloog omtrent uw bureauonderzoek uit 2003 (nr. TML322); Divers kaartmateriaal • Recente luchtfoto van locatie • Recente kadastrale kaart van locatie
	Na opdrachtverlening wordt aangeleverd:	Op uw verzoek nader te bepalen
2.5 Benodigde gegevens		
		In uw offerte geeft u aan welke gegevens u, naast de bijgevoegde gegevens, nodig acht voor het succesvol kunnen uitvoeren van de opdracht. Bovendien geeft u aan welke inzet u van ons verwacht.

3. Planning

	Eind en tussenproducten gereed	Onderstaande datums zijn in ieder geval leidend. • Start direct na gunning opdracht, februari 2011 • Uiterlijk half maart aanleveren concept-onderzoek.
	Uitgangspunten	Na beoordeling van het concept door de opdrachtgever dient het definitieve rapport binnen 2 weken na ontvangst van de reactie te worden opgeleverd.

4. Gevraagde rapportages en producten

	Onderzoeksrapporten - Concept - Definitief	Digitaal (pdf/word) via de mail 3 stuks analoog, digitale versie in PDF-formaat via de mail
--	--	---

11uit00733

Dit voorblad hoort bij het geregistreerde poststuk: s.v.p. niet verwijderen

Geregistreerde gegevens

trigger: nee

onderwerp: Offerteverzoek

inhoud: Verzoek uitbrengen offerte voor het uitvoeren van een (bureau)onderzoek locatie Roelandsweg/Lagezoom
Renesse mbt Camping De Oase onder het gelden
bestemmingsplan Compensatielocatie Zoomgebied.

relatie met poststukken
casecode / dossiercode

datum poststuk: 20/01/2011

streefdatum:

soort poststuk:

ontvangstbevestiging:

vertrouwelijkheid:

scan aanwezig: Nee

Afzender/geadresseerde

naam: Archeomedia t.a.v. A.J. Vermeulen

adres: Postbus 333

plaats: 2910 AH NIEUWERKERK A/D IJSSEL

emailadres:

kenmerk:

Behandelgegevens:

registratiedatum: 24/01/2011

behandelaar:

organisatieonderdeel: -

cluster DIV 2010

Gemeente Schouwen-Duiveland		
afdeling	ingekomen d.d.	kopie
Rem	03 FEB 2011	ontv. bev.
cluster		
medew.	11 inu 01219	
RS	rappel	o-its raad

Gemeente Schouwen-Duiveland
T.a.v. dhr. R. Stam
Postbus 5555
4300 JA Zierikzee

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: B11-023-F

Capelle aan den IJssel, 2-2-2011

Behandeld door: drs. A.J.D. Isendoorn, isendoorn@arnicon.nl

Geachte heer Stam,

Hierbij onze offerte voor een aanvullend, geactualiseerd archeologisch bureauonderzoek voor bovenstaande locatie.

Het onderzoek voldoet aan de richtlijnen zoals omschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 3.2) en de geldende richtlijnen van de bevoegde overheid, in deze de gemeente Schouwen-Duiveland. Wij kunnen het onderzoek voor u uitvoeren voor een prijs van **€ 898,-** excl. BTW.

Planning

Planning: aanvang werkzaamheden direct na opdrachtverlening.

Rapportage: ca. 1 week na opdrachtverlening.

Wij vertrouwen erop u hiermee een passende aanbieding te hebben gedaan. Voor het verstrekken van de opdracht kunt u een kopie van de offerte voor akkoord ondertekenen en aan ons retourneren.

Hoogachtend,
ArcheoMedia BV

Ing. A.J. Vermeulen

Voor akkoord:	Deze offerte kan voor akkoord ondertekend per post of per fax worden geretourneerd	
Handtekening :	Plaats,	Datum,

Op al onze offertes en opdrachten zijn onze Algemene Voorwaarden voor Verkoop, Levering en Dienstverlening van toepassing zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam. K.v.K. - Rotterdam 24297516.
ArcheoMedia is een 50% Arnicon bv/ 50% Care bv onderneming.

RANDVOORWAARDEN

Onderstaande randvoorwaarden hebben betrekking op het uitvoeren van een bureauonderzoek. Voor het vervolgonderzoek kunnen te zijner tijd indien gewenst aanvullende offertes worden uitgebracht.

Er wordt van uitgegaan dat de opdrachtgever een digitale kaartondergrond voorzien van RD-coördinaten ter beschikking stelt, waarop de locaties staan aangegeven of welke geschikt is voor het beoogde doel te gebruiken. Indien dit niet mogelijk is, worden meerkosten à € 75,00 in rekening gebracht voor het opvragen van kaartmateriaal van het Kadaster en het maken van tekeningen in Autocad. E.e.a. niet eerder dan na overleg met opdrachtgever.

Indien de resultaten van het onderzoek aanleiding geven tot uitbreiding van het onderzoek, wordt ten aanzien van de uitvoering van meerwerk eerst contact opgenomen met de opdrachtgever en zonodig wordt een aanvullende offerte uitgebracht.

Op uw verzoek uitgevoerde aanvullende advieswerkzaamheden worden afgerekend tegen een tarief van € 85,00 per uur.

De rapportage wordt u in drievoud toegezonden. Voor extra kopieën, vooraf door u besteld, wordt € 30,00 per rapport in rekening gebracht. Voor nabestellingen zijn wij genooddaakt dit bedrag te verhogen met € 30,00 administratiekosten per bestelling.

De hierboven genoemde offertebedragen zijn exclusief 19% BTW.

Het onderzoek zal in twee termijnen worden gefactureerd waarvan de eerste termijn van 50% bij opdrachtverlening. Eindafrekening vindt plaats bij levering van de conceptrapportage.

De offerte heeft een geldigheid van 3 maanden.

Op deze aanbieding zijn de Algemene Voorwaarden van Arnicon BV van toepassing

BEGROTING ONDERZOEKSKOSTEN PROSPECTIEF ONDERZOEK: BUREAUONDERZOEK

Locatie: Roelandsweg, Lagezoom te Renesse

Projectnr.: B11-023-F

	berekening			kosten
Actualisatie Bureauonderzoek				
Bestudering nieuwbouwplan	0,25 uur	65,00	16,25	
ARCHIS/IKAW/KICH	1,5 uur	65,00	97,50	
Raadpleging AHN	0,25 uur	65,00	16,25	
Provinciaal Archeologisch Archief	0,25 uur	65,00	16,25	
Projectillustraties	1 uur	62,50	62,50	
Overige bronnen	1 uur	65,00	65,00	
Raadpleging amateurarcheologen	0 uur	65,00	0,00	
Rapportage bureauonderzoek	3,5 uur	65,00	227,50	
Controle senior archeoloog	0,5 uur	75,00	37,50	
				€ 538,75
Algemeen				
diverse voorbereidingen	0,5 uur	55,00	27,50	
administratiekosten	0,5 uur	37,50	18,75	
definitief maken rapportage	1 uur	65,00	65,00	
kopieer-drukwerk	7 stuks	25,00	175,00	
Archismelding	0,5 uur	65,00	32,50	
kadastrale informatie	1 stuks	6,00	6,00	
deponeringskosten (e-depot)	0,5 uur	50,00	25,00	
ISBN-nummer	1 st	10,00	10,00	
				€ 359,75
TOTAAL exclusief BTW				€ 898,50

11ink01219

Dit voorblad hoort bij het geregistreerde poststuk: s.v.p. niet verwijderen

Geregistreerde gegevens

trigger: nee

onderwerp: Offerte

inhoud: Offerte aanvullend geactualiseerd archeologisch bureauonderzoek Roelandsweg, Lagezoom in Renesse.

relatie met poststukken
casecode / dossiercode

datum poststuk: 02/02/2011

streefdatum: 17/03/2011

soort poststuk: Brief

ontvangstbevestiging: 01 ovb algemeen 6 weken

vertrouwelijkheid:

scan aanwezig: Nee

Afzender/geadresseerde

naam: Archeomedia

adres: Postbus 333

plaats: 2910 AH NIEUWERKERK AD IJSSEL

emailadres:

kenmerk: B11-023-F

Behandelgegevens:

registratiedatum: 03/02/2011

behandelaar: R.P. Stam

organisatieonderdeel: 72-OB - omgevingsbeleid

cluster DIV 2010

11uit02189

ArcheoMedia BV
Ing. A.J. Vermeulen
Postbus 333
2910 AH NIEUWERKERK A/D IJSSEL

Ons kenmerk : R&M/11ink01219 11uit02189
Uw kenmerk :
Uw brief van : 2 februari 2011
Aantal bijlage(n) :

Behandeld door : Robert Stam
Doorkiesnummer : (0111) 452 251
Datum : 15 februari 2011
Verzenddatum : 15 FEB. 2011

Onderwerp : opdrachtbevestiging actualiserend bureauonderzoek

Geachte heer, mevrouw,

Op 3 februari jl hebben wij uw offerte ontvangen voor het opstellen van een aanvullend/actualiserend bureauonderzoek voor een perceel aan de Roelandsweg in Renesse. In deze brief leest u onze reactie op uw offerte.

Opdrachtverlening

Wij hebben besloten u de opdracht te verlenen voor het opstellen van het onderzoek.

Voorwaarden

De opdracht wordt verleend onder de volgende voorwaarden:

- Het geoffreerde bedrag van € 898,50,- (exclusief BTW) voor het opstellen van het onderzoek wordt door ons beschouwd als een afkoopsom;
- Uitvoeren van eventueel meerwerk is pas toegestaan na schriftelijk akkoord van de opdrachtgever;
- Daar waar strijdigheden zijn tussen de gemeentelijke algemene inkoopvoorwaarden voor diensten en de DNR 2005, zijn de gemeentelijke inkoopvoorwaarden van toepassing. Onze algemene inkoopvoorwaarden kunt u vinden op onze website www.schouwen-duiveland.nl;
- In aanvulling op artikel 45 van de DNR 2005 (eigendom van de documenten) worden alle analoge en digitale documenten totaal eigendom van de opdrachtgever.

Planning:

Wij gaan ervan uit dat u zo spoedig als mogelijk is, doch uiterlijk vrijdag 4 maart 2011 het onderzoek heeft aangeleverd.

Tot slot

Als u nog vragen heeft kunt u contact opnemen met Robert Stam. Zijn rechtstreeks nummer is (0111) 452 251.

Met vriendelijke groet,

R. de Jonge
Coördinator cluster Omgevingsbeleid

THE MISSING LINK NOTITIE TML379

Controle kwaliteit , Bureauonderzoek Roelandseweg/Lagezoom, Renesse, gemeente Schouwen-Duiveland

1. Inleiding

De gemeente Schouwen-Duiveland heeft als bevoegde overheid The Missing Link gevraagd een bureauonderzoek te beoordelen en te toetsen aan het archeologiebeleid van de gemeente. In 2003 was reeds een bureau- en booronderzoek opgesteld door ArcheoMedia, met name **Van Dasselaar M. & Olthof D.M., 2003: Archeologisch Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek aan de Roelandseweg te Renesse, gemeente Schouwen-Duiveland, ArcheoMedia Rapport A03-553-Z Concept.**

Dit rapport werd in 2010 getoetst door de bevoegde overheid, waarbij geadviseerd is om het bureau- en booronderzoek te actualiseren. Dit is vervolgens uitgevoerd door ArcheoMedia.

2. Beoordeling rapport

Voor onderhavig advies is beoordeeld:

Engelse, R.F. & Wagner A., 2011: Archeologisch onderzoek aan de Roelandseweg/Lagezoom te Renesse (gemeente Schouwen-Duiveland) bureauonderzoek, Archeomedia Papport A11-018-F.

Er zijn geen aanmerkingen op dit bureauonderzoek. De opmerkingen van het bevoegd gezag zijn goed verwerkt.

3. Conclusie

Het beoordeelde bureauonderzoek voldoet aan de gestelde eisen.

4. Advies

The Missing Link adviseert het bureauonderzoek goed te keuren, waarna de bevoegde overheid een selectiebesluit kan nemen over het plangebied.

COLOFON

Opdrachtgever:	Gemeente Schouwen-Duiveland
Contactpersoon opdrachtgever:	dhr. P. de Kroo
Auteur:	mevr. S. Hornikx
Autorisatie:	mevr. S.M. van Roode
Datum:	31 maart 2011
TML Project:	550.7

Sleutelwoorden: Zeeland, gemeente Schouwen-Duiveland, Archeolijn, Renesse, Roelandseweg/Lagezoom, bureauonderzoek, inventariserend onderzoek.

